

Zárókiadvány

Szociális képzések rendszerének modernizációja

TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001 kiemelt projekt

A kiadvány a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet
TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001
Szociális képzések rendszerének modernizációja című
kiemelt projektje keretében készült.

A szerkesztés 2014. december 31-én lezárult.

Kiadja: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet
1134 Budapest, Tüzér u. 33-35.
Tel: (1) 237-6700
www.ncsszi.hu

Felelős kiadó: Farkas Péter mb. főigazgató
Nyomdai előkészítés: Mihalkov György
Nyomdai munkálatok: Jász József nyomdaiipari vállalkozó

Zárókiadvány

Szociális képzések rendszerének modernizációja

TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001 kiemelt projekt

NEMZETI CSALÁD- ÉS
SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

Budapest, 2015

Tartalomjegyzék

A projekt indokoltsága és céljai	8
A képzések résztvevői	13
A projekt tevékenységeinek bemutatása	20
A projekt felépítése	20
Projektszervezet bemutatása	20
A szakmai tevékenységek struktúrája	21
Toborzás, a résztvevők képzésbe történő bevonása	22
A képzőintézmények és az oktatók kiválasztása	23
Tananyagfejlesztés	23
Az I-II-III. alprojekt keretében zajló tananyagfejlesztést megalapozó felmérés bemutatása	25
A tananyagok kidolgozása	27
A tananyagok visszajelzések alapján történő véglegesítése	44
Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola szerepe a tananyagfejlesztésben	46

Szociális képzések rendszerének modernizációja

Képzések szervezése	57
Az I. alprojekt képzései	58
A II. alprojekt képzései	62
A III. alprojekt képzései	63
A IV. alprojekt képzései	65
Ágazati humán monitoring rendszer fejlesztése	68
Várható hatások	70
24 hónap képekben	73

Zárókiadvány

A Szociális képzések rendszerének modernizációja című projekt a szociális és gyermekvédelmi továbbképzési rendszer megújítását tűzte ki célul. A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet az Apor Vilmos Katolikus Főiskolával együttműködésben valósította meg a programot, melynek keretében lehetőség nyílt ellátotti területenként továbbképzési programok kidolgozására és képzések lebonyolítására.

A továbbképzések újszerűsége, hogy figyelmet fordítottunk az interprofesszionalitás hangsúlyossá tételére, a vezetők kompetenciáinak fejlesztésére, valamint 49 féle tananyag kidolgozására gyakorlati témákban. Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola a projekt konzorciumi partnereként a befogadó szülői ellátás szereplőinek képzési programjait átgondolva új megvilágításba helyezte a szakterületen dolgozók ismeretanyagát.

Bízunk benne, hogy a képzéseken megszerzett ismeretek a 21. század változó, felgyorsult világában is helytállóak, hasznosak lesznek. A zárókiadványunkban a projekt keretében elért eredményeket mutatjuk be, továbbá a projekt szerkezeti összetettségét kívánjuk feltárni az érdeklődők számára.

Spiesz Tamás
az NCSSZI képzési igazgatója

Hazánk gyermekvédelmi ellátórendszerének átalakulása jelentős változásokat indított el a gyermekeknek otthont nyújtó ellátások területén is. Ebben a sokrétű változási folyamatban a TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001 projekt IV. alprojektje arra törekedett, hogy hathatós segítséget nyújtson a befogadó szülői ellátórendszer minden résztvevőjének. A segítségnek egyik jelentős bázisát az ismeretek gazdagítása és a készségekben való gyarapodás hátterének támogatása, azaz a tananyagfejlesztés jelenti, melyben intézményünk tevékeny részt vállalt.

A váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola több éves tapasztalattal rendelkezik a gyermekek nevelését, segítségét céljukként kitűző és megvalósító szakemberek felkészítésében. Szakmai munkacsoportunk elkötelezett munkájának eredményeként a befogadó szülő témájú alprojekt tizenegy képzési területének tananyaga 21 kötetben, közel 3000 oldalon készült el, és vált részévé a befogadó szülők és segítők, valamint a gyermekek vér szerinti szülei felkészülésének. Munkánkat mindvégig értékorientált szemlélettel, a család értékeinek, ezen belül az összetartozás, a bizalom, az egymásra figyelés, az elfogadás – emberi kapcsolatokban meghatározó értékeinek – középpontba állításával végeztük. A kötetek anyagai elérhetőek a főiskola honlapján kialakított tananyag-tárházban, mely lehetőséget ad arra is, hogy azokat a gyakorlati tapasztalatok alapján szükség esetén bővíthessük és frissíthessük.

Örömmel nyújtjuk át a létrehozott tartalmakat a képzések szervezői és résztvevői számára abban a reményben, hogy általuk az érintett gyermekek valódi otthonra, gondos és hozzáértő segítőkre találhatnak.

Fülöpné dr. Erdő Mária
az Apor Vilmos Katolikus Főiskola rektora

*„A rászoruló ember segítéséhez együttműködés
és tudás szükséges.”*

A projekt indokoltsága és céljai

A szociális területen dolgozó szakembereknek Magyarországon 2001 óta ír elő jogszabály továbbképzési kötelezettséget. A döntéshozók a rendszer bevezetésével kívántak lehetőséget és egyben garanciát teremteni a szakemberek ismereteinek aktualizálására, törekedve a szakmaiság és társadalmi elismertség növelésére. A továbbképzési rendszer kezdeti célját - amelyet a szakvizsga és a működési nyilvántartás bevezetésével együttesen kívántak elérni -, úgy határozták meg, hogy „a pedagógus és egészségügyi továbbképzési rendszerhez hasonlóan a szociális és gyermekvédelmi szférában dolgozó szakembereknél is megvalósuljon a szakmai ismeretek folyamatos bővítése, az alapképzésben megszerzett tudásanyag és készségek új elvárásokhoz, módszerekhez történő igazítása”¹.

A célok megvalósulásának jogszabályi alapjai megteremtődtek, a továbbképzési rendszer működése elindult és a rendszer jelentős elemei megfelelően szabályozottak.

A több mint 10 éve működő továbbképzési rendszer helyzetének, problémáinak analizálását a projekt tervezése során készített SWOT analízisen keresztül mutatjuk be.

1. táblázat

**A szociális továbbképzési rendszer
a projektervezés időszakában**

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> - A továbbképzési rendszer működtetésének rendszerezett szervezeti keretei vannak, a folyamatok kidolgozottak. - A rendszer működtetéséhez megfelelőek a személyi és tárgyi feltételek, az NCSSZI-ben a rendszer működtetését felkészült munkatársak végzik. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kiszolgáltatlan továbbképzési igények, a kereslet-kínálat nincs összehangolva. - A túlnyomóan papír alapú, korszerűtlen nyilvántartó rendszer kezelésének nehézségei. - A nyilvántartó rendszer adatai nem naprakészek. - A szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásokat igénybe vevők problémáinak kezeléséhez igazodó, a szakmaközi együttműködésre épülő továbbképzések hiánya - Szociális és gyermekvédelmi területen dolgozó vezetőknek szóló vezetőképzési program hiánya.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A jogszabályi kötelezettségből adódó, folyamatosan fennálló továbbképzési kereslet. ▪ Meglévő működési nyilvántartó rendszer. ▪ A területen már működő szakmaközi ismeretek, együttműködések. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A továbbképzési rendszer működtetését ellátó NCSSZI-t érintő szervezeti átalakulások. ▪ Piacosodás ▪ Jogszabályi környezet változása.

Az elemzésben szereplő gyengeségek és lehetőségek, valamint a gyermekvédelmi törvény változása határozták meg a kiemelt projekt fejlesztési irányait:

- **Kiszolgáltatlan továbbképzési igények**

A kereslet és kínálat specifikációi közötti eltérések a továbbképzési kínálat egyik legnagyobb anomáliáját jelentik. A továbbképzéshez való hozzáférés korlátozottsága ellehetetleníti a jogszabály által előírt továbbképzési kötelezettség teljesítését.

A továbbképzési kereslet-kínálat összehangolásánál fontos aspektus az ellátotti területenként eltérő igények; az ország különböző területein felmerülő eltérő szükségletek figyelembe vétele.

- **A működési nyilvántartás rendszerének hiányosságai**

A továbbképzésre kötelezettek nyilvántartó adatbázisban szereplő személyes gondoskodást végzők száma mára elérte a 61 327 főt. A rendszer hardver és szoftver háttere nem volt megfelelően kiépített, ami azt a kockázatot hordozta magában, hogy egy informatikai rendszerszintű probléma következtében a működési nyilvántartás teljes adatállománya elveszhet. A rendszerben szereplő adatok nyilvántartása, kezelése nehézkes, a nyilvántartási folyamat jelentős része papír alapon bonyolódik, mely jelentősen lassítja az eljárást. A munkáltatók részéről az adatok bejelentése számos esetben nem történik meg, a bejelentett adatok feldolgozása pedig lemaradást mutat; így a nyilvántartás adatai nem naprakészek.

- **Szakmaközi együttműködésre épülő továbbképzési programok hiánya**

A változó társadalmi, szociális feltételrendszer (demográfiai változások, szegénység, szociális problémák globalizálódása, modern kommunikációs technológiák alkalmazása) a szociális

problémákra adandó válaszok, megoldások újragondolását teszi szükségessé. Célzottabb, hatékonyabb támogató rendszer kialakítása szükséges, mely képes komplex válaszokat adni a szolgáltatásokat igénybevevők összetett problémáira.

A különböző ellátotti területeken, ellátási formákban és a társszakmákban dolgozók tapasztalatainak összegyűjtése lehetővé teszi a problémákra való közös válaszok megfogalmazását.

Fontos, hogy a személyes gondoskodást végzők olyan ismereteket sajátíthassanak el, melyek révén megismerik más ellátotti területek feladatait, fejlődik együttműködési kompetenciájuk; és közös gondolkodás indulhat el a szolgáltatásokat igénybe vevők minőségi kiszolgálása érdekében.

- **Vezetőknek szóló továbbképzések hiánya**

A szociális és gyermekvédelmi területen elérhető programok közül hiányoztak a megfelelő ismereteket integráló, célzottan vezetőknek szóló továbbképzési programok. A projekt tervezés időszakában fellelhető, 2010. évi adatok szerint országosan 6 db ilyen típusú képzés volt elérhető a továbbképzési rendszerben. A képzéseken 173 fő vett részt. Az elérhető vezetőképzési programok részben fedték le a vezetők által elsajátítandó ismereteket, kizárólag egyes részterületekre koncentráltak, így nem biztosították azt az átfogó ismeretet, tudás- és készséganyagot, amire napjainkban egy vezetőnek munkavégzése során szüksége van.

- **Változások a gyermekvédelmi szakellátásban**

A kiemelt projekt kiemelt figyelmet fordított a gyermekvédelmi szakellátás területén dolgozókra.

Az elmúlt időszakban egyre nagyobb szakmai hangsúlyt kapott a gyermekvédelmi szakellátásba került gyermekek családban való nevelése. 2014. január 1-jétől módosult a gyermekvédelmi törvény, mellyel bevezetésre került a gyermekvé-

delmi gyámság jogintézménye és a befogadó szülő fogalma is. A változtatások célja, hogy az eddig gyermekotthonokban élő gyermekek családban nevelkedjenek, biztonságos és magas színvonalú ellátásban részesüljenek, valamint a nevelőszülői tevékenységet foglalkoztatási jogviszonyként, professzióként ismerjék el. A módosítások új képzési programok fejlesztését, képzések szervezését tették szükségessé.

A projekt fejlesztési irányainak meghatározásakor a fentiekből kiindulva az alábbi **célokat** határoztuk meg.

Újuljon meg a szociális és gyermekvédelmi területen dogozó szakemberek képzési rendszere.

- Növekedjen a szociális, gyermekvédelmi ágazat vezetőinek és az ágazat irányításában dolgozók felkészültsége.
- Újuljanak meg a befogadó szülői ellátás képzései, továbbképzései.
- Fejlődjön a továbbképzési rendszer alapját képező működési nyilvántartás.

Erősödjön a szociális, gyermekvédelmi ellátórendszerek szakmaközi együttműködése.

- Jöjjenek létre szakmaközi együttműködésen alapuló továbbképzési programok.

*„Szerettem ott lenni, sokat tanultam.
Nem bántam meg, hogy ezt a tanfolyamot
választottam, mindenkinek csak ajánlani tudom!”*

A képzések résztvevői

A kiemelt projekt képzéseivel elsősorban a személyes gondoskodást végző szakembereket célozta meg.

A szociális és a gyermekvédelmi törvényekhez kapcsolódó képesítési előírások meglehetősen széleskörűen határozzák meg a szociális szolgáltatások nyújtásához szükséges képzéseket, emiatt a munkatársak egy része rendelkezik csak olyan végzettséggel, mely megfelelő kompetenciákat biztosít a feladatok megfelelő ellátásához. Ugyanakkor a szolgáltatásokat igénybe vevők segítése ebben a gyorsan, kiszámíthatatlanul változó globális közegben olyan munkatársakat kíván, akik képesek meglévő kompetenciáikat az elérendő célok érdekében a leghatékonyabban kihasználni.

A szakemberek pályázat benyújtásával vehettek részt a projekt keretében meghirdetett különböző továbbképzéseken. A 2. táblázat mutatja meg, hogy a pályázati felhívások milyen bemeneti feltételeket határoztak meg az egyes képzések esetében.

2. táblázat**A képzéseken való részvétel pályázati feltételei**

Képzés	Pályázók köre
I. alprojekt keretében szervezett 49 különböző továbbképzés	A pályázók köre a 9/2000. (VIII.4.) SzCsM rendelet 7.§. 2. bekezdésében meghatározott ellátotti területek valamelyikén tevékenykedő, továbbképzésre kötelezett személyes gondoskodást végzőkből kerülhetett ki.
II. alprojekt keretében szervezett 16 különböző továbbképzés	
III. alprojekt keretében szervezett vezetőképzés	A pályázati kiírás értelmében a szociális alapszolgáltatások, szakosított ellátások vezetői, a gyermekjóléti alapellátás, gyermekvédelmi szakellátás vezetői, valamint a szociális és gyermekvédelmi ágazati irányításban dolgozók nyújthattak be pályázatot.
IV. alprojekt képzései	<p>- <i>Nevelőszülő képzés</i></p> <p>Olyan személy nyújthatott be pályázatot, aki legalább alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik, vagy rendelkezik bármely típusú nevelőszülő végzettséggel; valamint valamely nevelőszülői hálózat által kiállított ajánlással rendelkezik.</p> <p>- <i>Hivatásos és gyermekvédelmi gyámi témájú képzés (I-III) és továbbképzés</i></p> <p>Az alapképzésre olyan személyes gondoskodást végzők pályázhattak, akik a 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet 7. § (2) bekezdésében felsorolt alábbi ellátotti terület valamelyikén dolgoznak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ családvédelem, család gondozás ○ gyermekvédelmi szakellátás ○ gyermekvédelmi gyámi munkakörben kerülnek foglalkoztatása várható 2014-től.

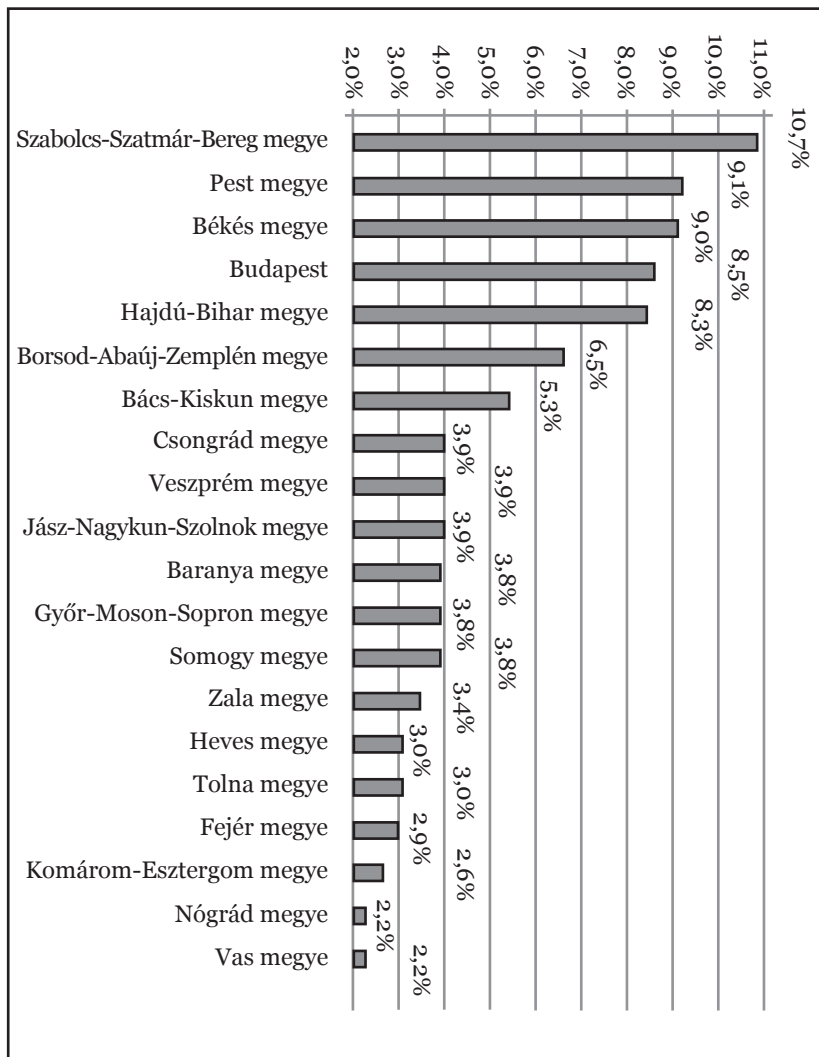
Képzés	Pályázók köre
	<p>A 30 órás továbbképzés bemeneti követelménye volt:</p> <p>Legalább 2 éve hivatásos gyámi, vagy gyámi gondozói tanácsadó, vagy eseti gondnok vagy gyermekotthon vezető munkakörben dolgozó szakember.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Befogadó szülőket segítő szakemberek továbbképzése</i> <p>A pályázat alanyai olyan személyes gondoskodást végzők voltak, akik a 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet 7. § (2) bekezdésben felsorolt alábbi ellátotti terület valamelyikén dolgoztak</p> <ul style="list-style-type: none"> o családvédelem, o családgondozás o gyermekjóléti alapellátás o gyermekvédelemi o szakellátás <ul style="list-style-type: none"> - <i>Befogadó szülőket segítő szakemberek képzése (I-IV)</i> <p>A képzésen való részvételre olyan személyes gondoskodást végzők pályázhattak, akik a 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet 7. § (2) bekezdésben felsorolt alábbi ellátotti területek valamelyikén dolgoztak:</p> <ul style="list-style-type: none"> o családvédelem, családgondozás o gyermekjóléti alapellátás o gyermekvédelemi szakellátás. <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vér szerinti szülők felkészítő, kompetencia-fejlesztő képzése</i> <p>A pályázaton olyan személyek vehettek részt, akiknél a szülői felügyeleti jog szünetelt, és vérszerinti gyermeke/gyermekai gyermekvédelmi szakellátásban volt/voltak, de ennek feloldása és a gyermek/gyermekek visszahelezése várható családi környezetükbe.</p>

Képzés	Pályázók köre
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Befogadó szülők továbbképzése</i> Kizárólag olyan személyes gondoskodást végzők pályázhattak, akik valamely helyettes szülői vagy nevelőszülői hálózatnál munkavégzésre irányuló jogviszonnyal, illetve valamely nevelő szülői hálózatot működtető szervezet által kiállított ajánlással rendelkeztek. - <i>Hivatásos nevelőszülők képzése (I-IV)</i> A képzésre olyan személyek jelentkezhetek, akik nevelőszülő képesítésű OKJ-s bizonyítvánnyal rendelkeznek, amelynek kiállítására 2014.01.01 előtt került sor, továbbá a pályázónak nevelőszülői hálózatot működtető szervezet által kiállított ajánlással kellett rendelkeznie. - <i>Helyettes szülői képzés (I-IV)</i> A képzésre olyan személy jelentkezhetett, aki legalább alapfokú iskolai végzettséggel, továbbá valamely helyettes szülői hálózatot működtető szervezet által kiállított ajánlással rendelkezik.

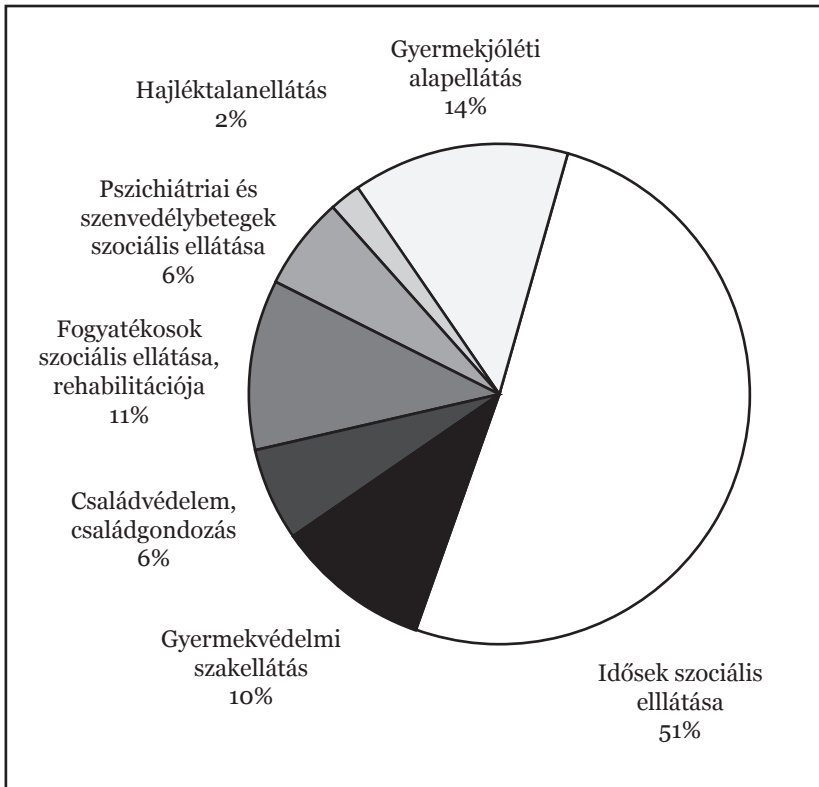
A pályázati felhívásokra több mint 26 500 fő regisztrált a jelentkezésre szolgáló pályázati felületen, melyből 15 583 fő jelentkezett valamely - vagy akár több - továbbképzésre. Az alábbi diagramok (1., 2. ábra) mutatják be, hogy az országosan meghirdetett képzésekre az egyes megyékből és ellátotti területekről milyen arányban érkeztek a résztvevők.

1. ábra

Képésekre jelentkeztettek aránya munkavégzés helye szerint, megyénként

Képzésekre jelentkezők aránya ellátotti területenként

A diagramok értelmezéséhez jól illeszkedik az alábbi térkép, amely a szociális ágazat foglalkoztatási arányait mutatja be megyei szinten.

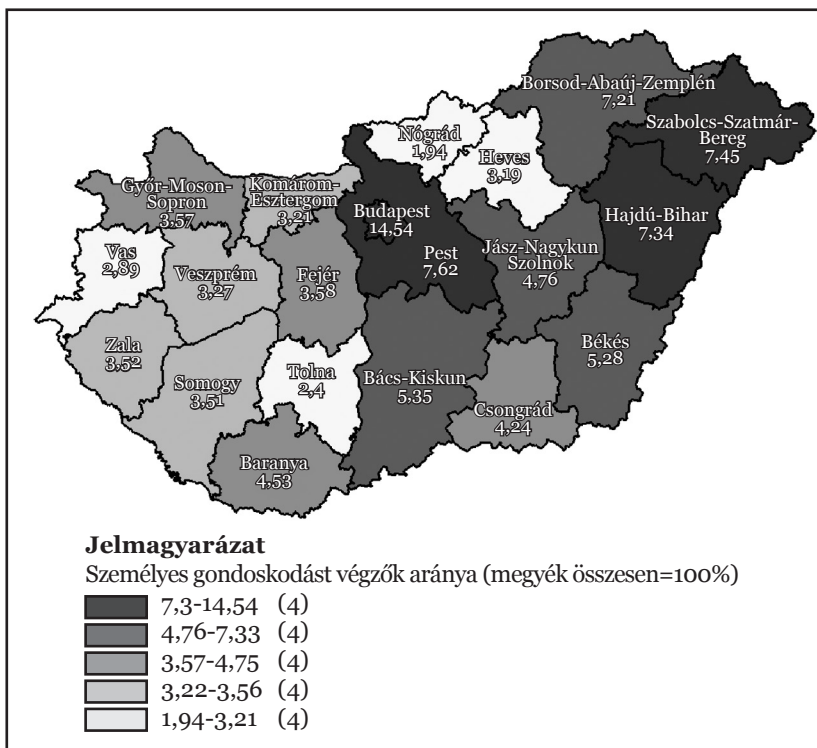
A jelentkezők megyei megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a legmagasabb jelentkezési és foglalkoztatási számok a keleti konvergencia régiókban - Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben -, valamint az Észak-Magyarország régió keleti megyéjében található. Ez a tendencia figyelhető meg a szigetként kiemelkedő főváros és a Közép-Magyarország régió területén is.

A jelentkezési arányok homogénebbek az egységesebb foglalkoztatási kapacitással bíró dunántúli régiókban. Ezek a megyék mind a foglalkoztatás, mind a jelentkezés szempontjából közepesnek mondható mutatókkal rendelkeznek.

A legalacsonyabb számú jelentkező Vas és Nógrád megyéből érkezett, melyek foglalkoztatási mutatói (2,89 és 1,94 %) a megyék között is az utolsó helyen szerepelnek.

1. térkép

A szociális gondoskodásban dolgozók Magyarországon 2011-ben

„Sok frissen szerzett ismeretet próbáltam ki a munkahelyemen, továbbadva a szerzett tudást. Sok olyan módszer volt, amit eddig is alkalmaztam tudatosan vagy ösztönösen, de jó volt minderre vezető társakkal rálátni és vezetői szemmel újra átnézni.”

A projekt tevékenységeinek bemutatása

A projekt felépítése

A projektszervezet bemutatása

A TÁMOP-5.4.10-12/1-2012-0001 azonosítószámú kiemelt projektet a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet és az Apor Vilmos Katolikus Főiskola konzorciuma valósította meg.

A projekt nagysága miatt regionális irodahálózat került kialakításra, melynek létrehozásával többek között a személyes kapcsolatfelvétel, a célcsoport hatékony tájékoztatásának biztosítása, a képzésszervezési feladatok helyben történő lebonyolítása volt a célunk.

A hálózat kialakításakor 8 képzési központ került felállításra, melyből 7 régiós szinten, az I-II-III. alprojektekhez kötődő képzések lebonyolításában segített, emellett Budapesten további 1 központ foglalkozott a IV. alprojekt befogadó szülői képzéseivel.

A projekt munkatársai munkacsoportokba szerveződve dolgoztak.

A Képzésszervezési Munkacsoport tervezte meg a képzéseket. A képzési központokkal együttműködve a képzések

szervezésével, valamint a projekt képzési programjaira való jelentkezések koordinációjával foglalkozott, továbbá segítséget nyújtott a projektekre jelentkezőknek a Pályázatkezelő Rendszer használatában, kezelésében is.

A Szakmai Munkacsoport koordinálta az alprojektekben zajló tananyagfejlesztést, közreműködött a képzések minőségbiztosításában, a szakmai rendezvények megvalósításában.

A Dokumentációs Munkacsoport a kiemelt projekt dokumentációjának készítéséért, összegyűjtéséért, rendszerezéséért és ellenőrzéséért felelt. Legjelentősebb feladatuk a képzések során keletkezett dokumentáció ellenőrzése volt.

A kiemelt projekt előrehaladását Konzorciumi Testület és Szakmai Irányító Testület támogatta. A testületek létrehozásának és működtetésének célja a kiemelt projekt szakmai megvalósításának nyomon követése volt.

A szakmai tevékenységek struktúrája

A projekt céljaiból kiindulva a horizontális tevékenységek mellett a szakmai tartalmak 4 egységbe, azaz 4 alprojektbe sorolhatók.

Az **I. alprojekt** keretében a hét ellátotti területhez kapcsolódva – családvédelem, családgondozás; gyermekjóléti alapellátás; gyermekvédelmi szakellátás; idősek szociális ellátása; pszichiátriai és szenvedélybetegek szociális ellátása; fogyatékosok szociális ellátása, rehabilitációja; hajléktalanellátás - hétféle továbbképzés valósult meg.

A **II. és III. alprojekt** a szakmaközi együttműködést helyezte a középpontba a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat, szolgáltatásokat nyújtó vezetők és dolgozók számára szervezett továbbképzésekkel.

A **IV. alprojekt célja** a befogadó szülői ellátás szereplői képzéseinek, továbbképzéseinek megújítása, kialakítása, azok

koherenciájának megteremtése mellett; a képzett befogadó szülők számának emelése, ezen belül a roma befogadó szülők számának növelése; a megújított, illetve újonnan kialakított programokon való támogatott részvétel biztosítása volt.

Toborzás, a résztvevők képésbe történő bevonása

A képzések leendő résztvevőit több csatornán keresztül szólítottuk meg.

Az érdeklődőknek részletes tájékoztatást nyújtottunk rendezvényeinken: a nyitórendezvényen, a megyei információs napokon (34 db), együttműködési napokon (20 db). A rendezvények látogatóinak ezeken a fórumokon lehetőségük volt a projekt munkatársaival közvetlen kapcsolatfelvételre, személyes egyeztetésre. A tájékoztató eseményeken összesen több, mint 3 000 fő vett részt.

A projekt honlapján (www.tamop5410.hu) tettük közzé a projekttel kapcsolatos híreket, pályázati felhívásokat. A weboldal naprakészen tartalmazta a képzésekhez kapcsolódó pályázatok és beszámoltunk az eredményekről is.

Rendszeresen hírleveleket küldtük ki, melyekben az induló képzésekről, aktualitásokról tájékoztattuk az olvasókat.

A képzésekre való jelentkezést nyomtatott sajtóban és online felületen megjelent hirdetésekkel és egy - a nevelőszülői hivatást népszerűsítő - PR film elkészítésével és közzétételével is ösztönöztük.

A leghatékonyabb toborzási módszer az I-III alprojekt esetében a továbbképzésre kötelezetteket foglalkoztató munkáltatók, a IV. alprojekt esetében a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok és a nevelő szülői hálózatot működtetők közvetlen, személyes megkeresése volt.

A képzőintézmények és az oktatók kiválasztása

A 618 fős oktatói névjegyzékben szereplő oktatókat nyilvános pályázat útján választottuk ki. A pályázati feltételeknek való megfelelés mellett a projekt képzéseiben olyan oktató taníthatott, aki részt vett az adott képzéshez tartozó szakmai felkészítésen, az ún. képzők képzésén.

A képzések lebonyolítására kiírt nyilvános pályázati felhívás eredményeként 6 képzőintézmény került képzési jegyzékre. Kiválasztásuk szakmai kritériumait a projektben végzett kutatások és igényfelmérések eredményei alapozták meg.

Tananyagfejlesztés

A projekt legfontosabb feladata a szociális, illetve a gyermekvédelem területén dolgozó szakemberek és vezetők igényeihez illeszkedő és modern szakmai ismereteket adó, a szakemberek, és vezetők munkájának hatékonyságát, így az ellátás színvonalát emelő továbbképzések kidolgozása és megvalósítása volt.

Az alprojekti struktúrához illeszkedve négy területen történt tananyagfejlesztés.

- Kidolgozásra került negyvenkilenc különféle új szakmai ismereteket adó továbbképzés.
- Tananyagfejlesztés történt tizenhat eltérő szakmai fókuszú interprofesszionális tevékenységhez szükséges kompetenciákat fejlesztő továbbképzéshez.
- Elkészült egy interprofesszionális tevékenység irányításához szükséges ismereteket és kompetenciákat erősítő vezetőképzés tananyaga is.
- Konzorciumi partnerünk kidolgozta a befogadó szülő ellátáshoz kapcsolódó tananyagokat.

Zárókiadvány

Az alábbiakban az I-II-III. alprojektek tananyagfejlesztési folyamatát és eredményeit mutatjuk be, a IV. alprojekt befogadó szülő témájú tananyagfejlesztési tevékenységét konzorciumi partnerünk külön fejezetben ismerteti.

A tananyagfejlesztés folyamata a projekt teljes egészén átívelő tevékenység volt.

A projekt alapvető elvárása volt a tananyagok fejlesztése során, hogy olyan képzési programok szülessenek, melyek a személyes gondoskodást végzők továbbképzési rendszerében minősítésre kerülhetnek. Ezzel biztosítottuk a képzési programok szakmaiságát és lehetőséget adtunk a résztvevőknek a pontszerzésre.

A fejlesztés első lépése minden esetben a szakemberek igényeinek megismerésére szolgáló felmérés volt. A felmérések adatainak elemzését követően, a fejlesztendő képzésre vonatkozó információk gondos feldolgozása után a résztvevők elvárásait pontosan megfogalmaztuk, ezek adták a képzések fejlesztésének egyik fontos szempontrendszerét. A fejlesztés másik fontos szempontja volt, hogy az újonnan kidolgozott tananyagok a gyakorló szakemberek tudását új, a gyakorlati munkában jól hasznosítható szakmai ismeretekkel bővítsék, és a hatékony munkavégzéshez szükséges kompetenciáikat erősítsék. Fontos volt, hogy a képzések közül bármely ellátotti területen dolgozó szakember ki tudja választani a munkájához és szakmai érdeklődéséhez kapcsolódó képzést, ezért elsőként a 7 ellátotti terület mindegyikén 7 továbbképzést fejlesztettünk ki.

A szociális és gyermekvédelmi tevékenységek hatékonyságának növeléséhez elengedhetetlenül szükséges az egyes szakterületeken dolgozó szakemberek összehangolt, egymást segítő munkája. A tananyagfejlesztés egyik kiemelten újszerű területe volt ezért a szakmaközi együtt-

működést erősítő képzések kidolgozása. A projekt során a különböző szakterületekre fókuszáló 16 db 50 órás szakmai továbbképzés legfontosabb célja az interprofesszionális tevékenység hatékonyságának növelését szolgáló kompetenciák fejlesztése volt.

A szakmaközi együttműködés hatékonyságát a különböző szakterületeken működő intézmények vezetőinek tevékenysége alapvetően meghatározza. Ezért a projekt során kidolgozott 300 órás vezetőképző program is az interprofesszionális munkához elengedhetetlenül szükséges vezetői kompetenciák fejlesztésével valósult meg.

A tananyagfejlesztés záró lépéseként lehetőséget biztosítottunk arra, hogy a képzéseken részt vevő szakemberek értékeljék az elkészült anyagokat. A szakemberek és az oktatók a tananyagok részletes értékelésére szolgáló kérdőíveket töltötték ki, melynek alapján történt meg a tananyagok véglegesítése.

Az I-II-III. alprojekt keretében zajló tananyagfejlesztést megalapozó felmérés bemutatása

A képzés fejlesztés megalapozásához három felmérés történt. Az egyik a szakmai továbbképzésekre, a másik a szakemberek interprofesszionális tevékenységeinek fejlesztését szolgáló továbbképzésekre, a harmadik az interprofesszionális vezetőképzésre vonatkozó elvárások megismerésére szolgált.

A 49 szakmai továbbképzést megalapozó felmérés és eredményei

A személyes gondoskodást végzők továbbképzési igényeit mérő felmérés online kérdőíves formában történt.

A kitöltésre vonatkozó felhívást e-mailben küldtük ki a szociális és gyermekvédelem területén működő intézményekhez. A felmérés egy hónapja alatt a 6606 db e-mail címre kiküldött levélre 3385 db válasz érkezett be személyes gondoskodást végző személyektől.

A felmérés súlyponti kérdése - a képzés témaköreinek meghatározásához a továbbképzési tartalmak, tématerületekre vonatkozóan - 30 lehetőségből álló listát tartalmazott, melyből többet is megjelölhettek a válaszadók, illetve lehetőségük volt ettől eltérő igényt is megfogalmazni.

A felmérésben való aktív részvétel mellett a szakemberek intenzíven érdeklődtek a várható képzések iránt, és jelezték részvételi szándékukat.

A szakemberek interprofesszionális továbbképzését és a vezetőképzést megalapozó felmérés és eredményei

Az interprofesszionális képzésekkel kapcsolatos felmérések szintén online formában valósultak meg.

A személyes gondoskodásban dolgozó szakembereket és az intézmények vezetőit egyszerre szólítottuk meg, de két egymástól - részben - eltérő kérdőív kitöltésével fogalmazhatták meg elvárásaikat a képzésekkel kapcsolatosan. A kérdések egy része a válaszadó intézmény szociológiai helyzetének bemutatására szolgált. A kérdések súlypontja ebben az esetben is a képzések tartalmára, a képzés módszereire vonatkozó igények megismerésére szolgált. A tartalom iránti igények ebben az esetben is 30 témát megjelelő kérdés súlyozott megválaszolásával, míg a módszerekre vonatkozó igények szintén megadott lehetőségek súlyozásával voltak megadhatók.

A preferált téma és módszertani igények a következők voltak: kommunikáció javítása, jó gyakorlatok megismeré-

se, egymástól tanulás, a vezetői szakmai módszer, egyéni és társas kompetenciák fejlesztése, vezetési gyakorlati ismeretek bővítése, a stratégia alkotás, döntéshozatal, delegálás, folyamat és munka szervezése, személyes hatékonyság fejlesztése, forrásteremtés, pályázatok készítésére vonatkozó ismeretek, innovatív projekttervezés, megvalósítás, esetkonferenciák.

A szakmaközi együttműködéshez szükséges szakmai, módszertani, egyéni és társas kompetenciák fejlesztésére szolgáló képzés módszereire vonatkozóan mindkét esetben az egymástól tanulás és ennek különféle területei iránti igény fogalmazódott meg.

A tananyagok kidolgozása

Az **I. alprojekt** igényfelméréseit kitöltők körében felmerülő témakör igények és arányok a következő voltak: a résztvevők 75%-a konfliktuskezelés témakörét jelölte meg, ezt követi 60%-kal a kiegészítés megelőzésére irányuló témakör iránti igény, majd az agressziókezelés technikái, krízishelyzetek kezelése és kommunikáció fejlesztésére irányuló képzési tartalmak iránt 50% körüli igény jelent meg.

A felmérés alapján a tananyagfejlesztés iránya jól behatárolható volt, az alábbi táblázatban ellátotti területenként mutatjuk be az elkészült tananyagokat.

3. táblázat

Az I. alprojekt keretében fejlesztett 49 továbbképzési program

Képzés megnevezése	A képzés tartalma
Fogyatékosok szociális ellátása, rehabilitációja	
A fogyatékosügy aktuális jogszabályi környezete/jogszabályi változások az esélyegyenlőség területén	A fogyatékosügy, esélyegyenlőség szabályozási rendszere, az aktuális jogszabályi változások, a rehabilitáció és a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának új szabályozása.
Szociális gazdasági menedzsment	A fogyatékos személyek foglalkoztatásának gazdaság irányába történő orientációja a szakemberek, vezetők ismeretének bővítése.
Komplex rehabilitáció/a rehabilitáció komplex szemlélete, szakmák közötti együttműködés, integrációs szemlélet a fogyatékos emberek rehabilitációjában	A rehabilitációs ismeretek komplex alapokra helyezése, az integrált ellátásokra épülő bővítés, az orvosi, foglalkozási, mentális, pedagógiai és szociális rehabilitációs ismeretek integrációja.
Interjútechnikák megismerése és alkalmazása a felmérés módszertanában, sajátosságok a fogyatékos emberek vonatkozásában	A fogyatékos ember szükségleteinek felmérését, valamint a szolgáltatások tervezését végző szakembereknek a rehabilitáció területén speciálisan felmerülő helyzetekben alkalmazható elméleti és gyakorlati ismereteinek bővítése.
Segítői szerepem határai (meddig támogató, s mikortól ártó), kiegész megelőzése, kompetenciák és együttműködés	A segítői hivatás határai a kliens és a segítő kapcsolatában, milyen módszerekkel előzhető meg a munkában való kiegész, a segítő kompetencia határai, a munkahelyi és a szakmák közötti együttműködés megvalósítása.

Képzés megnevezése	A képzés tartalma
Fogyatékosügyi vademecum: Hazai és nemzetközi jó gyakorlatok	A „vademecum” eredeti jelentése: „Gyere velem!” – kitekintésre, szomszédokra hív. Jó példák bemutatásával új típusú kliens segítő attitűd, a pedagógiai kísérés gyakorlata kerül bemutatásra.
Szociális rehabilitáció, különös tekintettel a személyközi kapcsolatok szintjére	A sérült ember életminőségének mikroszinten (közösség, család), szubmikroszinten (személyközi érintkezés) történő sajátosságai kerülnek kifejtésre esetelemzések, közös megbeszélések során.
Családvédelem, családgondozás	
Kommunikatív kompetenciák a szociális esetmunkában	A képzés a kommunikatív diverzitás 3 alappilléreinek elméleti és gyakorlati áttekintését nyújtja, a hatékony segítő fontos eszköze.
Élményközpontú szociális esetmunka a családgondozói tevékenységben	Az élményközpontú esetmunka modell segítségével az élmények tárgyiasítása, szakszerű feldolgozása a problémák keletkezésének környezetében, abban a kapcsolati rendszerben, amelyben élünk.
Konfliktuskezelés a családon belül, mediációs és család-dinamikai ismeretek és technikák alkalmazása az esetkezelés gyakorlatában	Az elméleti ismeretek (a mediáció és a család-dinamika területén) és gyakorlati technikák ezekben a témakörökben a családokkal foglalkozó szakembereknek a hatékony esetmunka eszközeit jelentik.
Hatékony szociális esetmunka munkanélküli egyénekkal és csoportokkal	Az egyéni erőforrások feltérképezéséhez (pl. interjútechnikák, erőforrástérképek), a hatékony csoportvezetéshez, a csoporttematika felépítéséhez szükséges ismeretek és eszközök elsajátítása.

Képzés megnevezése	A képzés tartalma
A szabadidő szervezés jelentősége és lehetőségei családokkal, családoknak a szociális munkában	A szabadidő szerepe, a játék-tanulás kapcsolat, az életkori szükségletek, a szervezés kérdései, a lehetséges segítők köre, egy komplett program megvalósítása.
A fenntartható fejlődés értelmezése, környezettudatosság a szociális munkában	A környezet értékei, ezek megóvásához szükséges cselekedetek, a környezettudatos vásárlási szokások, és a mindennapi gyakorlat kialakítása.
Szakmai kompetenciafejlesztés, kreativitás és szupervízió eszközeinek együttes használata a „burnout” szindróma hatékony kezelése érdekében	A szakmai készségek ismertetése, azok mérése és értékelése. A képzés általános képet ad a segítő személyiségprofiljáról. A méréshez a TÁMOP-5.4.4-09/2-C projekt keretében kifejlesztett NYME kompetenciamérő alkalmazásának módszere.
Gyermekvédelmi szakellátás	
Konfliktuskezelés, agresszió kezelésének lehetőségei a gyermekvédelmi szakellátásban	Az agresszió okai, megjelenési formái, kezelésének lehetséges módjai.
A gyermekvédelmi szakellátásban dolgozók együttműködése más intézményekkel, szolgáltatókkal	Lehetőségek és módszerek a gyermekvédelem területén dolgozó szakemberek együttműködésének javítására, elméleti alapok, az együttműködéshez szükséges kompetenciák fejlesztése.
Kapcsolattartás a vér szerinti családdal a gyermekvédelmi szakellátásban	A gyermekvédelmi szakellátásban részesülő gyermekek vér szerinti családjával való kapcsolattartásának feldolgozása.
Gyermekvédelmi szakellátásban élők önálló életre való felkészítésének támogatása	Az önálló életkezddéssel kapcsolatos a kompetenciák fejlesztése, a segítés módjai, a nevelési módszerek, a bevonandó szakemberek köre és az együttműködési lehetőségek.

Képzés megnevezése	A képzés tartalma
Gyermekvédelmi háttérrel rendelkező fiatal felnőttek társadalmi integrációjának elősegítése (utógondozói ellátás, utógondozás)	A mindennapi ügyek intézése, pénzbeosztás – gazdálkodás, iskoláztatás elősegítése, munkába állás, önálló vállalkozás lehetőségei, lakhatás támogatása, személyes kapcsolatrendszer építése, támogatási lehetőségek, elérhető pályázatok.
Nevelési módszerek a gyermekvédelmi szakellátásban	A gyermeki viselkedés „normál” és „eltérő” tartományának elkülönítése, az eltérések okainak meghatározása. A teamen belüli együttműködés alapelvei, módszerei a gyermekek nevelése során.
A vezető szerepe a dolgozók lelki egészségének megőrzésében	A felső- és középszintűk figyelmének ráirányítása a dolgozók lelki egészségének megőrzésében játszott szerepükre, felelősségükre.
Pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátása	
Az online tanácsadás módszere, gyakorlata a pszichiátriai és szenvedélybeteg klienseknél	A weboldalak, a közösségi oldalak, a skype és más online lehetőségek használata a mindennapi munka során, az online, nem személyes segítségnyújtás.
Megoldásközpontú agresszió kezelés a pszichiátriai és szenvedélybetegek	Az agresszív klienseknél az agresszió kezelésének beillesztése a terápiás tervbe. Bizalom a kliensben, az agresszív magatartás elkerülését segítő technikák oktatásának módszerei.
Szemléletváltás a pszichiátriai ellátásban	A közösségi modell, kapcsolódási pontok az intézményi ellátás és a kitagolási életformák között, a segítő saját környezete erőforrásainak felkutatása, és a pszichiátriai rehabilitáció mélyebb megismerése.

Képzés megnevezése	A képzés tartalma
A kettős diagnózis problémaköre a pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátásában	A kettős diagnózisú kliensek ellátásának lehetőségei, eszközei és határai az ellátórendszerben. Az egészségügyi intézményekkel való együttműködés erősítése, a család rendszerszemléletű megközelítése a pszichiátriai és a szenvedélybetegségek tekintetében.
Az esetmegbeszélés gyakorlata, technikái	A esetmegbeszélő csoportok szervezésének és vezetésének technikái, módszerei, eszközei.
A családtagok, hozzátartozók bevonása a pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek kezelésébe, valamint a hozzátartozók saját problémáinak (kodependencia) kezelési lehetőségei	A család rendszerszemléletű megközelítése, a családtagok bevonása, erőforrásaik feltárása. Az egyéni kezelés helyett a felelősséget arányosan vállaló szereplők (kliens, család, segítő) bevonása a segítő folyamatban.
A segítés hatékony kommunikációjának elmélete és gyakorlata a pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek ellátása során	A segítő szakemberek számára, saját példákon keresztül az asszertív viselkedés megértése, elsajátítása és a megfelelő kommunikáció kialakítása, elemi kommunikációs hibák bemutatása, feltárása, elkerülésének lehetőségei.
Gyermekjóléti alapellátás	
Korai szülővé válás, tinédzser-szülők kompetenciáinak fejlesztése családmegtartó szolgáltatás keretében	A leglényegesebb nemzetközi és hazai demográfiai folyamatok, az átlagos és a „kívánatos” szülői kor. A túl korai, illetve a késői gyermekvállalás okai, hatásai.
Családi munka rendszerelméleti megközelítése, lehetőségei a gyermeket nevelő szenvedélybetegek családjáival	A program a mindennapi munkához szupervíziós lehetőséget biztosít a képzés résztvevői számára, valamint a rendszerelméletű családgondozás alapjai készségszintű elsajátítására ad lehetőséget.

Képzés megnevezése	A képzés tartalma
Kutatás és minőség a gyermekvédelmi szociális munkában	PDCA azaz Plan-Do-Check-Act (tervezd – csináld – ellenőrizd – cselekedj), tervezési módszer alkalmazása minőségjavításban, a piaci igények, a források hatékony feltárása, felhasználása.
Gyermekrajzok elemzése	A gyermekrajzok „rejtett üzenetei”, a gyermek és környezete közötti kapcsolat jellemzői. Az információszerzésen túl a gyermek és segítő kapcsolatának elmélyítése a gyermekrajzok elemzésével.
Roma családokkal, valamint halmozottan hátrányos helyzetű családokkal végzett szociális munka. Problémamegoldás és konfliktuskezelés családközpontú megközelítése	Az adekvát beavatkozások tervezése az egyéni esetkezelés, illetve a közösségi munka során. Együttműködés kialakítása, a család, a kliens motiválása, a hatékony problémamegoldás. A konfliktusok hatékony kezelése, a kultúrák közötti egyenrangúság elvének és a közösségi és jogi normák univerzalitásának figyelembevételével.
A család mint erőforrás. A problémamegoldás, a krízisintervenció, a konfliktuskezelés családközpontú módszerei	Olyan problémamegoldó, konfliktuskezelő, döntéshozó módszer megismerése, amely alkalmazásával a gyermek- és ifjúságvédelem, a családvédelem szakemberei a kliensek fokozottabb mértékű bevonásával hatékonyabb esetkezelést tudnak megvalósítani.
Életvezetés és pénzügyi tudatosság. Háztartásgazdálkodás gyermekes családokban	A kliensek pénzügyi analfabetizmusának csökkentése, a kliensek pénzügyi tudatosságának, az állampolgári és hivatali ügyintézési készségeinek, a szociális kompetenciák és az asszertivitás fejlesztésének módjai.

Képzés megnevezése	A képzés tartalma
Hajléktalanellátás	
„Feszült helyzetek” - Konfliktus kezelés, mediáció	Betekintés a mediáció világába, technikáiba, hatékonyságába. Valós mediációs eljárás levetítése.
„Idegen voltam és ti befogadatok” - Hit és spiritualitás a segítő kapcsolatban	Az egészséges hit és a szakmai professzió összeegyeztetése, a felmerülő etikai dilemmák és kompetencia határok tisztázása.
„Érdekérvényesítés magunkért és klienseinkért” - Motiváció és motivációs lehetőségek	Az elméleti mellett gyakorlat és szituációs játékok formájában az asszertív viselkedés és kommunikáció fejlesztése a különböző érdekérvényesítési technikák megismerése.
„Merjünk egymástól tanulni” - Együttműködés kollegákkal, kliensekkel, önkéntesekkel, partner intézményekkel	A partnerintézmények hatékonyabb együttműködésének lehetőségei, a szakmán belüli komplex együttműködés annak érdekében, hogy legyen megfelelő képviselő a kliens és a szakember részéről.
”A tükör görbül vagy én változtam?” - Szenvedélybetegségek, pszichiátriai betegségek a hajléktalan ellátásban	A különféle pszichiátriai betegségek tünetei, jelei, lehetséges terápiák. Technikák elsajátítása, az ügyfelekkel való hatékonyabban kommunikációhoz. A gyakorlat során absztinens alkoholbetegek beszélnek saját tapasztalataikról és kezelt pszichiátriai beteg ismerteti, hogy ő hogyan éli meg saját betegségét.
„Tripla szaltó” - Sokféle rekreáció: bevezetés a szupervíziós, pszichodramatikus és művészetterápiás technikákba	A rekreáció, az önismeretszerzés lehetőségei és sokszínűsége, saját élmények megtapasztalása, amik elhárítják az esetleges gátakat, pozitív jövőkép felvázolása. A szupervízió, pszichodráma és a művészetterápia bemutatása elméleti oktatásban és személyes, gyakorlati, workshop megtapasztalásokon keresztül.

Képzés megnevezése	A képzés tartalma
„Hádész és Dionüszosz” - Mindennapi veszteségeink és örömeink	A résztvevők időt és teret kapnak eddigi szakmai munkájuk során felhalmozott veszteségeik feldolgozására és az eredményeikre való visszatekintésre.
Idősek szociális ellátása	
Szabályozó dokumentumok ismerete és helyi szabályozás fejlesztése az idősellátásban	A beosztott munkatársak számára jogszabályi vonatkozású, szervezetfejlesztést befolyásoló ismeretek, az idősek ellátásának alapjai, előírásai, dokumentáció vezetése. Összefüggések a jogi szabályozás, a feladatellátás, valamint az elvárt követelmények között.
Biztonságos betegmozgatás a házi segítségnyújtásban	A képzés során a hallgatók korszerű, mind az ellátott, mind pedig a gondozó számára biztonságos betegmozgatási technikákat sajátítanak el, mellyel képessé válnak az idős, nehezen mozgó vagy ágyban fekvő személyeket saját otthonukban úgy ápolni, gondozni, hogy mindeközben ne veszélyeztessék saját, illetve az ellátott egészségét.
A kiégés (burnout) megelőzése konfliktuskezelési technikák alkalmazásával	A kiégési tünet együttes felismerése és a megelőzés lehetséges módszerei. A hatékony konfliktuskezelési stílus kialakítása, és a saját lelki regenerálódás módjának kiválasztása.
Leggyakoribb időskori kórképek elsődleges ellátása	Az időseket érintő betegségek, akut állapotok, balesetek tünetei, gyanújelének felismerése, a szükséges teendők, anatómiai ismeretek felfrissítése. A beavatkozások technikájának begyakorlása, a magabiztos fellépés.

Képzés megnevezése	A képzés tartalma
Önkéntesek koordinációja és foglalkoztatása idősek otthonaiban	Az intézményen belüli önkéntes program előkészítése, megszervezése, működtetése, az önkéntesek szakmai-emberi támogatása.
Önkéntesek és laikusok az idősek alapellátásában	Gyakorlati ismeretek házi gondozóknak, az idősek, valamint a demenciával küzdő betegek nappali ellátásában dolgozóknak, önkéntesekkel, közösségi szolgálatot teljesítő diákokkal és más laikusokkal való együttműködéshez.
A haldokló betegek ellátásának lehetősége idősek bentlakásos intézményében	A halállal, haldoklással kapcsolatos, a haldokló beteg pszichés és fizikai ellátásához szükséges ismeretek.

A **II. alprojekt** során kidolgozott továbbképzési tartalmak és oktatási módszerek meghatározásakor a szakmaközi együttműködés témájú képzéseknél az „egymástól tanulás” és az esetmegbeszélés módszerének hangsúlyos megjelenése kiemelt figyelmet kapott.

A különféle szakterületek részére kidolgozott képzéseknél a tananyag az érintett szakterület specifikumaira fókuszál, elsősorban a feldolgozásra kerülő esetek, saját esetekkel való munka során. A képzések közös eleme a hatékony esetmunkához szükséges szükségletfelmérés és esettanulmány készítés új módszerének megismerése, és az interprofesszionális tevékenységből adódó speciális kommunikációs és konfliktuskezelési problémák megoldása.

4. táblázat

**A II. alprojekt keretében kidolgozott
16 interprofesszionális továbbképzés**

Továbbképzés címe	Továbbképzés célja
<p>Szakmaközi együttműködés az átmenetileg hajléktalanná váltak társadalmi befogadása érdekében</p>	<p>A képzés célja, hogy az átmenetileg hajléktalanná vált kliensek ellátásában közreműködő szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek társadalmi befogadását hatékonyan elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.</p>
<p>Szakmaközi együttműködés a tartósan hajlék nélküliek életminőségének javítása érdekében</p>	<p>A képzés célja, hogy a tartósan hajlék nélkülivé vált kliensek bentlakásos intézményi ellátásában közreműködő szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségének javulását hatékonyan támogató komplex szolgáltatások nyújtása.</p>
<p>Szakmaközi együttműködés a szenvedélybetegek és a mentálisan sérültek életminőségének javításáért</p>	<p>A képzés célja, hogy a szenvedélybetegek és mentálisan sérült kliensek bentlakásos intézményi ellátásában közreműködő szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségének javulását hatékonyan támogató/elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.</p>

Továbbképzés címe	Továbbképzés célja
<p>Szakmaközi együttműködés a szenvedélybetegek és mentálisan sérültek aktivizálásáért</p>	<p>A képzés célja, hogy az otthonukban élő szenvedélybetegek és mentálisan sérült kliensek gondozásában közreműködő szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségének javulását, aktivizálását hatékonyan elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.</p>
<p>Szakmaközi együttműködés az autisták életminőségének javításáért</p>	<p>A képzés célja, hogy az autista személyek szociális alapszolgáltatása és szakosított ellátása területén közreműködő szociális és gyermekvédelmi szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségének javulását hatékonyan támogató/elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.</p>
<p>Szakmaközi együttműködés az enyhe fokú fogyatékkal élők aktivizálása és társadalmi befogadása érdekében</p>	<p>A képzés célja, hogy az enyhe fokú fogyatékkal élők szociális alapszolgáltatása és szakosított ellátása területén közreműködő szociális és gyermekvédelmi szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségének javulását hatékonyan támogató/elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.</p>

Továbbképzés címe	Továbbképzés célja
<p>Szakmaközi együttműködés a középsúlyos fogyatékossgal élők aktivizálása és életminőségének javítása érdekében</p>	<p>A képzés célja, hogy a középsúlyos fogyatékossgal élők személyek szociális alapszolgáltatása és szakosított ellátása területén közreműködő szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségének javulását hatékonyan támogató/elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.</p>
<p>Szakmaközi együttműködés a súlyosan, halmozottan fogyatékos személyek életminőségének javítása érdekében</p>	<p>A képzés célja, hogy a súlyosan fogyatékos, halmozottan sérült személyek szociális alapszolgáltatása és szakosított ellátása területén közreműködő szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségének javulását hatékonyan támogató/elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.</p>
<p>Szakmaközi együttműködés a demenciával küzdő idősek életminőségének javításért</p>	<p>A képzés célja, hogy az otthonukban élő, demenciával küzdő idősek gondozását végző szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségének javulását hatékonyan támogató/elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.</p>
<p>Szakmaközi együttműködés az intézményben élő idősek életminőségének javításáért</p>	<p>A képzés célja, hogy az idősek bentlakásos intézményi ellátásában közreműködő szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségének javulását hatékonyan támogató/elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.</p>

Továbbképzés címe	Továbbképzés célja
Szakmaközi együttműködés az otthonukban élő idősek aktivizálásáért	A képzés célja, hogy az otthonukban élő idősek gondozásában közreműködő szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek életminőségnek javulását hatékonyan támogató/elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.
Szakmaközi együttműködés a bűnelkövetők társadalmi befogadásáért és aktivizálásáért	A képzés célja, hogy a bűnelkövetők gondozásában és támogatásában közreműködő szociális szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a kliensek társadalmi befogadását elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.
Szakmaközi együttműködés a kisgyermekes sokproblémás családok társadalmi befogadásáért	A képzés célja, hogy a hátrányos helyzetű, kisgyermekes családok gondozásában közreműködő szociális és gyermekvédelmi szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a családok társadalmi befogadását elősegítő komplex szolgáltatások nyújtása.
Szakmaközi együttműködés a deviáns fiatalok társadalmi beilleszkedéséért	A képzés célja, hogy a deviáns fiatalok ellátásában közreműködő szociális és gyermekvédelmi szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a fiatalok társadalmi befogadását hatékonyan támogató komplex szolgáltatások nyújtása.

Továbbképzés címe	Továbbképzés célja
<p>Szakmaközi együttműködés a veszélyeztetett és védelembe vett gyermekek életminőségének javításáért</p>	<p>A képzés célja, hogy a veszélyeztetett és védelembe vett gyermekek gondozásban közreműködő szociális és gyermekvédelmi szakembereket ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a gyermeke életminőségnek javulását hatékonyan támogató komplex szolgáltatások nyújtása.</p>
<p>Szakmaközi együttműködés a romák társadalmi integrációjáért</p>	<p>A képzés célja, hogy a hátrányos helyzetű roma célcsoport gondozását végző szociális és gyermekvédelmi szakembereket, ráhangoljuk és felkészítsük a szakmaközi együttműködésben való részvételre, amely által lehetővé válik az egyéni esetkezelésre épülő, a roma kliensek társadalmi integrációját hatékonyan támogató komplex szolgáltatások nyújtása.</p>

A **III. alprojektben** kidolgozott 10 modulból álló, komplex vezetői ismereteket magában foglaló interprofesszionális vezető továbbképzési program időtartama 300 óra (tematikai egységenként 30 óra), amely kiscsoportos gyakorlatorientált, tréning jellegű foglalkozások formájában valósult meg a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások, az ellátásokat nyújtó intézmények vezetői, valamint az ágazati irányításban dolgozók részére.

5. táblázat**Az interprofesszionális vezetőképzés moduljai**

Továbbképzés moduljának címe	Továbbképzés moduljának célja
Modern vezetői ismeretek interprofesszionális szemlélettel	A program célja a vezetői stílusok megismertetése, tudatosítása, a vezetői készségek fejlesztése, a különböző munkamotivációk feltárása, a kommunikációs készség fejlesztése, a hatékony konfliktuskezelés tanulása, az önismeret fejlesztése.
Interdiszciplináris vezetői tevékenységhez szükséges vezetői készségek, kompetenciák fejlesztése	A szakmaközi együttműködést megvalósító szervezeteket irányító vezetők számára, vezetői stílusok megismerése, készségfejlesztés, ismeretek, gyakorlat megszervezésével a hatékonyság növelése érdekében.
Együttműködési stratégiák a szakmaközi együttműködésen alapuló munkára fókuszálva	Az Együttműködési stratégiák elnevezésű képzési modul célja az, hogy fejlessze a csoport összetartását és növelje a csoportmunka hatékonyságát. A tréningen átívelő keretjáték és a strukturálatlan szituációs gyakorlatok megoldásával elősegítse a résztvevők ismeret- és tapasztalatszerzését.
Asszertív kommunikációs és más kommunikációs stratégiák és stílusok fejlesztése interprofesszionális szemlélettel	A képzés célja, hogy a résztvevők olyan elméleti és gyakorlati pszichológiai ismereteket szerezzenek, amelyek segítenek a mindennapi emberi kapcsolataik sikeresebbé tételében. A hatékony kommunikációs stratégián belül a programban külön hangsúlyt kap a konfliktushelyzetek kezelése.

Továbbképzés moduljának címe	Továbbképzés moduljának célja
Időgazdálkodás, delegálás és stressz menedzsment, szakmaközi feladatok megosztása	Célja, hogy a résztvevők a tanfolyam alatt használt eszközzel, az időterv naplóval hatékony időtervezési mintákat sajátítsanak el. Az időhiánnyal küzdő résztvevőket felkészítjük idejük maximális kihasználására.
Vezetői önismeret	A képzéseken a résztvevők szakképzett moderátor támogatása mellett megtalálják saját „vakfoltjukat”, azon fejlesztési területüket, amelyben előre szeretnének lépni, hogy jobb és sikerebb vezetővé váljanak.
Előadói és prezentációs kompetenciák fejlesztése a szakmaközi együttműködés szempontjaira fókuszálva	A cél a prezentációs helyzetekbe kerülő személyek felkészítése a sikeres előadások megtartására.
Problémamegoldói készségek fejlesztése – különös figyelemmel az interdiszciplináris tevékenységet folytató intézmények speciális kihívásaira	A tréning tartalmi elemei: A kreativitás és a problémamegoldó készség fejlesztése. A probléma érzékenység és a gondolkodás flexibilitásának erősítése. A rugalmas gondolkodás és a probléma újrastrukturálási készség fejlesztése.
Projektmenedzsment kultúra-fejlesztés az interdiszciplináris tevékenységet folytató intézményekben	A képzés célja a projekt kultúra erősítése, a csoport összetartásának fejlesztése, a kohézió erősítése, erőforrás gazdálkodás. Projektek szerepe a szervezeti célok elérésében. A hagyományos szervezeti működés és a projektek illesztése. Innováció és kísérlet viszonya.
Interdiszciplináris együttműködés a gyakorlatban	A képzés során hangsúlyozzuk, hogy az ismeret nem elegendő, ezeket mindenképp a hazai környezetre kell formázni, hogy az alkalmazhatóvá váljon. Emellett terepgyakorlaton is részt vesznek a hallgatók.

A tananyagok visszajelzések alapján történő véglegesítése

A projekt keretében megvalósított képzéseknél kiemelt figyelmet fordítottunk azok szakmai tartalmának széles körű véleményeztetésére.

Az I-III. alprojekt képzésein résztvevők és a képzéseket megvalósító oktatók minden képzés tananyag egységeinek értékelésére anonim kérdőívet töltöttek ki a képzés tartalmi és formai jellemzőire, hasznosságára, gyakorlatiasságára stb. vonatkozóan. Az értékelés 1-5-ig tartó skálán történt, melyből az 1 a „nem vagyok elégedett”, az 5 a „teljes mértékben elégedett vagyok” minősítést jelentette.

A résztvevői kérdőívek a továbbképzési programok minden tanegységét (tananyagrészt) a következő szempontok szerint értékelték:

- Az adott tanegységben megszerezhető ismeretek fontossága;
- Az adott tanegységben megszerezhető ismeretek gyakorlati hasznosíthatósága;
- Az adott tanegységben megszerezhető ismeretek újszerűsége.

Az oktatói kérdőívek az alábbi szempontokra fókuszáltak:

- Az adott tanegységben oktatott ismeretek fontossága;
- Az adott tanegységben oktatott ismeretek gyakorlati hasznosíthatósága;
- Az adott tanegység kifejtésére, ill. a kapcsolódó gyakorlatok elvégzéséhez szükséges időkeret megfelelősége;
- A tanegységre vonatkozó oktatói segédanyag minősége és használhatósága.

A tanegységre vonatkozó hallgatói segédanyag minőségére és használhatóságára a fenti szempontokon túl mind az oktatói, mind a résztvevői kérdőívek rákérdeztek a képzés erősségeire és gyengeségeire, valamint azokra a témakörökre, amelyek a válaszadó szerint hiányoztak a képzésből.

A rendelkezésre álló oktatói, résztvevői és tananyagfejlesztői visszacsatolások alapján történt meg a képzési programok továbbfejlesztése. A véglegesítés főbb szempontjai - a tananyag értékelés során kapott válaszok alapján- az alábbiak voltak:

- Elmélet / gyakorlat arányának vizsgálata a képzés programokban;
- Az oktatók által használt prezentációk továbbfejlesztése a szemléletességi szempont szerint;
- Gyakorlati elemek áttekintése differenciálhatóság szempontjából;
- A képzés során történő tudásfelmérésre (számonkérés) és az otthoni munkára vonatkozó leírások és utasítások átdolgozása érthetőségi szempontból;
- A jogszabályi hivatkozások aktualizálása;
- Tartalomjegyzék és új arculati elemek megjelenítése;
- Az adott tanegység kifejtésére, ill. a kapcsolódó gyakorlatok elvégzéséhez szükséges időkeret megfeleltetése;
- Az adott tanegységben fellelhető ismeretek fontossága;
- Az adott tanegységben fellelhető ismeretek gyakorlati használhatósága;
- A tanegységre vonatkozó oktatói és hallgatói segédanyag minősége és használhatósága.

Az átdolgozás azon tananyagegységek esetében történt, ahol az 1-5-ig tartó skálán a 3-as, 2-es és 1-es értékű válaszok összesen elérték az 50%-ot.

A véglegesítés során a képzések teljesítéséhez szükséges feltételek pontosabb meghatározása mellett megjelenítésre került a résztvevők előzetes tapasztalataihoz, ismereteihez való illeszkedés.

A hallgatói kérdőívet kitöltők jelentős hányada jelezte a gyakorlatra épülő képzési tartalom szükségességét, így a tananyag tartalmak véglegesítése során a képzési programok elmélet/

gyakorlati arányának felülvizsgálatára nagy hangsúlyt helyeztünk. Olyan gyakorlati elemekkel bővültek a tananyagok, amelyek biztosítják a résztvevők személyes élményeinek megjelenítését.

A segédanyagok minél gyakorlatiasabb, felhasználóbarátabb formájának kialakítására, átstrukturálására is sor került a tananyagegység ismereteinek, céljainak kiemelésével, illetve a gyakorlati hasznosíthatóságra vonatkozó tartalmak előtérbe helyezésével. Megtörtént a tananyagokhoz kapcsolódó prezentációk szerkezeti átdolgozása is a lényeges dolgok kiemelésével.

A tananyagokban megjelenő tevékenységekhez rendelt időkeretekkel kapcsolatban érkezett oktatói elégedettség vizsgálat eredményei rámutattak arra, hogy egy adott tanegység kifejtése, illetve a kapcsolódó gyakorlatok elvégzéséhez szükséges időkeret nem minden esetben megfelelő, így sor került a tevékenységek időkeretére vonatkozó felülvizsgálatra is.

A résztvevők részéről fontos észrevétel volt az IKT kompetenciák hiányából, megfelelő informatikai feltételek hiányából adódó nehézségek kezelése is.

A véleményezési folyamat eredményeként az I-III. alprojektek 66 továbbképzéséhez kapcsolódó képzési program oktatói és hallgatói segédanyagai kerültek átdolgozásra.

A dokumentumok a projekt weboldalán elérhetőek.

Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola szerepe a tananyagfejlesztésben

A IV. alprojekt képzéseinek és továbbképzéseinek szervezését, lebonyolítását a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, tananyagainak kidolgozását pedig az Apor Vilmos Katolikus Főiskola végezte.

„A program kidolgozóinak meggyőződése, hogy a gyermek nevelésében érintettek felkészítésének egységes rendszerben, egységes szemlélettel történő kezelése nagymértékben hozzájárul a befogadó szülői hálózatok működésének eredményesebbé tételé-

hez, az érintett családok helyzetének sikeresebb alaulásához.”² A tananyagfejlesztés során ezt az egységet kiemelten az értékorientált szemlélet érvényesítése jelentette, miközben az egyes kötetek magas szintű, széleskörű szakmai rálátással, egyúttal mindvégig a gyakorlati tapasztalatokat tükrözve, kapcsolódó példák felhasználásával készültek.

A következőkben bemutatjuk az egyes képzési területekhez készült oktatói segédanyagok és hallgatói tananyagok tartalmi egységeit. A köteteken kívül minden területhez kapcsolódóan készült diasor és hallgatói segédanyag is.

• **A nevelőszülő képzés tananyaga**

A képzés kibővült tartalommal széleskörű ismereteket nyújt a jelentkezőknek a pedagógia, a pszichológia, a gyermekvédelem, a jog és az egészségügy területeiről, konkrét eszközöket adva a szakértelemmel végzett feladatok ellátásához. Erre a koncepcióra építve készültek el a nevelőszülők tananyagai, immár az új szakmai és vizsgakövetelményeknek megfelelően. Az új és működő nevelőszülők kötetei a következő fő fejezetekre tagolódnak:

- A befogadott gyermek ellátásának alapfeladatai;
- A családi környezet felkészítésének feladatai;
- A nevelőszülő gyámi és dokumentációs feladatai;
- A gyermek képességeinek kibontakoztatása, az önálló életre való felkészítés feladatai;
- Különleges ellátási igényű gyermekek gondozási, nevelési feladatai;
- Speciális ellátási igényű gyermekek gondozási, nevelési feladatai;
- Foglalkoztatás I. Idegen nyelv;
- Foglalkoztatás II. Munkavállalói jogok és kötelezettségek;
- Munkahelyi egészség és biztonság.

A tananyagok felépítése egyaránt lehetővé teszi tehát a családi élet, a gyermeknevelés részletes átgondolását és a nevelőszülők feladat- és tevékenységi körének, szakmai kompetenciáinak pontosítását, tudatosítását. A feldolgozott témák kiemelten fókuszálnak a befogadott gyermek átélt élményeire, a vele való bizalommal teli kapcsolat kialakításának fontosságára és módjaira, a gyermeki személyiség érzelmi, kognitív és társas készségekben megmutatkozó fejlesztésének lehetőségeire. Tekintettel arra, hogy a nevelőszülői család mintát is nyújt a gyermek számára, fontos szerepet kapnak a családi dinamika meghatározói, a megfelelő kommunikáció és a konfliktuskezelés, az összhang megteremtésének formái.

Emellett a tananyagoknak köszönhetően jelentősen bővül a jogi, különösen a gyermekjogi és a gyermekvédelmi kérdéskörökben való jártasság, a legfrissebb törvényi változásokhoz illeszkedően a gyermekvédelmi gyám szerepével, feladataival való megismerkedés. A nevelőszülők felkészítést kapnak három év alatti, a fogyatékos, a tartós beteg, valamint a személyiségfejlődési zavarokkal küzdő és a pszichoaktív szerekkel élő gyermekek, fiatalok gondozásának, ellátásának specifikumairól, ezekben a helyzetekben a családi dinamika változásáról és a segítség lehetőségeiről. Az új szakmai és vizsgakövetelményeknek megfelelően a foglalkoztatási jogviszonyhoz illeszkedő felkészítést és ismereteket is kapnak képzésük során. Mindezeket túl készségeikben gazdagodhatnak az érzelmi ráhangolódás, a problémaérzékenység, a konfliktuskezelés, a tolerancia és a segítőkészség területein. Az önismeret bővüléséhez kapcsolódóan lehetővé válik a kapcsolódó személyes tapasztalatok átgondolása a nevelőszülő-társakkal együtt, melynek hatékonyságáról a képzések résztvevői is beszámoltak.

A tananyagok interprofesszionális jellege teszi lehetővé, hogy a befogadó szülők gondoskodásuk során a leghatékonyabban képviseljék a gyermekek mindenek felett álló érdekét, va-

lamint hogy egy szakmai team tagjaként munkálkodva válthassák valóra a gyermek érdekeinek leginkább megfelelő ellátását. Ennek során a projekt célul tűzi ki az intenzív teammunka fejlesztését, a gyermekek vér szerinti családba való hazagondozását – amennyiben erre van lehetőség –, melyhez a befogadó család és a vér szerinti szülők is segítő felkészítést kapnak.

- **Nevelőszülőket képzők képzése**

A nevelőszülők képzési rendjének megváltozásával összhangban, az egységes szemlélet megvalósítása érdekében a projekt figyelmet fordít a képzők felkészítésére is.

A képzők számára készült kötet tartalmi egységei ugyancsak a nevelőszülői szakmai és vizsgakövetelményekre építenek, azonban kiemelten módszertani segédanyagként került kidolgozásra. Ennek megfelelően az egyes témarészek összhangját követve a legfontosabb ismeretelemek megerősítését célozza, valamint az azok feldolgozásához kapcsolódó gyakorlati javaslatokat, feldolgozásra ajánlott kérdéseket tartalmazza. Szempontokat szolgáltat a tartalmi kérdéskörökön belül és azokon túl is, támaszul szolgálva a képzők munkájához, a nevelőszülők képzése során érvényesíthető pedagógiai eszközök, ötletek, javaslatok érvényesítése érdekében.

- **Hivatásos nevelőszülők képzése – különleges és speciális ellátási igényű gyermekek gondozása, nevelése témájú képzés tananyaga**

A projekt keretében már a megváltozott OKJ-képzéshez kapcsolódóan, a befogadó szülők képzésében is megmutatkozott a különleges, valamint a speciális ellátási igényű gyermekekre

való figyelés fontossága. Mindezzel hangsúlyt kapott a célcsoportok iránti érzékenység, a szakemberré válás folyamatában pedig a kapcsolódó ismeretek szerepe. Azok a nevelőszülők, akik a korábbi képzési struktúrában készültek fel vállalt hivatásukra, ugyancsak lehetőséget kapnak ismereteik és készségeik bővítésére annak érdekében, hogy a gondozásukba kerülő különleges vagy speciális ellátási igényű gyermekek nevelése hatékonyabbá válhasson (ennek során a nevelőszülők is „különleges” vagy „speciális” nevelőszülőkké válhatnak). A kapcsolódó kötetek leginkább e két csoportra fókuszálnak, nem hagyva figyelmen kívül az ún. kettős szükségletű gyermekek, fiatalok helyzetét és ellátásának sajátosságait sem.

A különleges ellátási igényű gyermekek körébe tartoznak például a három év alatti gyermekek, akik személyiségfejlődésüknek igen érzékeny és meghatározó időszakában vannak. Mindezt a kötetek fejezeteiben a fejlődés jellegzetességein, figyelemfelhívó jelein túl főként a kötődés, a ráhangolódó nevelés fontossága, a képességfejlesztés alapja kerültek kiemelésre a kisgyermekek sajátos nyelvén, a játékon keresztül.

Ugyancsak különleges ellátási igényűek a fogyatékos gyermekek, a róluk való gondoskodás specifikumait a tananyag az egyes fogyatékosági csoportokhoz hangoltan összegzi, kitérve a személyiségjegyek bemutatására, valamint a környezet szükséges viszonyulásának, a fejlesztésben nyújtott segítségének módjára.

A tartós betegségekkel küzdők és családjaik igen megterhelő élményeket élnek át, melyek lélektani sajátosságait a betegserephez és ugyancsak a környezet szükséges viszonyulásának, segítése jellegzetességeihez kapcsoltan mutatja be a tananyag.

A speciális ellátási igényű gyermekekről, fiatalokról való gondoskodás, nevelésük sajátosságainak összegzése során sor kerül a pszichés zavarok figyelemfelhívó jeleinek részletezésére, külön hangsúlyt helyezve az agresszivitás kapcsolódó kérdéseire. Az egyes pszichoaktív szerek hatásmechanizmu-

sán túl a nevelőszülők megismerhetik a drogfogyasztás mintázatait, bemutatva a család szerepét, lehetőségeit a kezelés, a megelőzés folyamataiban.

A különleges és a speciális ellátási igényű gyermekekről, fiatalokról való gondoskodás nem feltétlenül válik el egymástól, hiszen előfordul, hogy a halmozott problémák egyszerre ragadhatók meg. A nevelőszülők számára ezért a kötetek kitérnek az ún. kettős ellátási igényű gyermekek, fiatalok gondozásának, nevelésének folyamataira, sajátosságaira. Ennek kapcsán az ellátórendszer szerepköre kerül a figyelem előterébe, a gyakran megvalósuló kirekesztés helyett pedig az integráció lehetőségeinek bemutatása történik.

Tekintettel arra, hogy a különleges és a speciális ellátási igényű gyermeket nevelő származási család alapvetően megterhelő helyzetben van, a számukra segítséget, átmeneti gondoskodást nyújtó befogadó szülők munkája is nehezítetté válik a gyermek hazagondozásának támogatásában. A nevelőszülők kötetében ezért a fontos ismereteken túl kiemelésre kerülnek megerősítendő készségek is: a problémaérzékenység és a stressztűrő képesség, az elfogadás és a megértő készség növelése annak érdekében, hogy megfelelő mintát nyújtsanak a gyermek és vér szerinti szülei számára.

- **Befogadó szülők továbbképzésének tananyaga**

A projekt egységes szemléletéhez igazodóan figyelemmel fordul a nevelőszülők kötelező továbbképzésének kísérése, tartalmi gazdagítása irányában is. Nevelőszülők közvetlen gyakorlati tapasztalatai nyomán a kapcsolódó kötet olyan tartalmi egységekre épít, amelyeket gyakran átélnek, s amelyekkel kapcsolatban érdemes és szükséges a megoldási lehetőségek körvonalazása.

Mindezért a köteteknek részét képezi a befogadott gyermekek hazagondozásának folyamatára való fókuszálás, kitérnek annak lehetséges formáira, stratégiáira, érzelmi jellegzetességeire, valamint a segítség lehetőségeire.

Ezeken kívül a kötetekben kiemelt figyelem irányul a magatartási jellegzetességeikben tapasztalt megnyilvánulások, tünetek csökkentésére. A főbb jegyek ismertetése mellett leginkább a segítségül szolgáló viszonyulásmód bemutatása, s olyan gyakorlati gondolatok összegzése a cél, amelyekkel a befogadó szülői hivatás beteljesítése eredményesebbé, egyúttal pedig szakszerűbbé és érzékenyebbé is válhat.

- **Helyettes szülői képzés tananyaga**

A helyettes szülők a gyermekjóléti alapellátás keretében kapcsolódnak be a gyermek gondozásába-nevelésébe, miközben a vér szerinti szülők szülői felügyeleti joga is megmarad. Segítő bekapcsolódásuknak az ellátás körülményeit tekintve lehetőség szerint minél kevesebb változás mellett, és a gyermek mindenek feletti érdekének érvényesülésével kell megvalósulnia. Eközben a helyettes szülőknek szerepe lehet a gyermek gondozásán-nevelésén, tanulmányi előmenetelének, erkölcsi szocializációjának támogatásán túl az egészségügyi ellátásában és esélyegyenlőségének biztosításában. Mindemellett pedig mintát is nyújtanak a származási család számára a nehéz élethelyzetekkel, feszültségekkel való megküzdéshez, a családi dinamika egyensúlyához, a munkamegosztás, a szokások formálása területeihez kapcsolódóan. A tizenkét évnél fiatalabb gyermekek elhelyezése során tehát leginkább a családi körülmények biztosítása elsődleges. A helyettes szülők leginkább akkor tudják hivatásukat beteljesíteni, ha a vér szerinti szülőkkel folyamatos együttműködés

kíséri a gondozás-nevelés mozzanatait, hiszen végső céljuk a gyermek szakellátásba kerülése helyett a hazagondozás támogatása.

A IV. alprojekt tananyagfejlesztő tevékenységeinek sorában is figyelem irányul a helyettes szülők tevékenységére. A képzéshez kapcsolódó oktatói és hallgatói kötetek részletesen bemutatják az előzőekben jelzett területek szakmai ismeretanyagát és azok gyakorlati vonatkozásait. A gyermek „vendégként” való befogadásához és ellátásához kapcsolódó sajátos kapcsolatba lépés, viszonyulásmód és gondozás keretein túl összegzik a helyettes szülők feladatait, szerepköreit, s mindezek eredményességének meghatározóit annak érdekében, hogy a gondozásukba került – akár különleges vagy speciális ellátási igényű – gyermekek számára biztonságot hordozó, meleg érzelmekkel kísért családi közösséget nyújtsanak támaszul az átmeneti bekapcsolódásuk időszakában is.

- **Befogadó szülőket segítő szakemberek képzésekhez kapcsolódó tananyag**

A befogadó szülői hivatás jelenlegi formálódásával párhuzamosan a TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001 projekt keretében külön figyelem irányul azoknak a segítő szakembereknek a felkészítésére, akik a nevelőszülők feladatkörének professzionális megvalósítását kísérik. Nagy szerepük van abban, hogy a befogadó család életének örömei megoszthatóvá, ezzel készségeik tudatosíthatóvá, értékes stratégiáik megerősíthetővé, nehézségeik pedig felülírhatóvá váljanak.

A befogadó szülőket segítő szakemberek kötetei áttekintik az érintett családok életének, élményeinek, ezáltal a más gyermekvédelmi szakemberrel feldolgozni kívánt kérdésköröknek csomópontjait. Kiemelten elemzik a tanácsadói attitűd és vi-

szonyulás sajátosságait, egyaránt merítve a klasszikus rogersi humanisztikus, a családterápiás, valamint a coaching szemlélet alapjaiból, gyakorlatából. A tevékenység hatékonyabb kibontakoztatása érdekében hangsúlyt kap a krízisek témaköre, főként a krízisintervenció lehetőségei és az eredményességét meghatározó tényezők, valamint a konfliktushelyzetek típusai és feloldásuknak formái. A köteteknek részét képezik a tanácsadás hibalehetőségei, valamint a tanácsadó személyiségének fokozott igénybevétele, a kiégés és annak megelőzési lehetőségei, a személyiség érzelmi teherbíró képességének fokozása, megerősítése érdekében.

A tananyagok célja továbbá a nevelőszülői és a helyettes szülői tanácsadó feladat- és tevékenységi területeinek bemutatása: a befogadó családok gondozó-nevelő munkájának kísérése az alkalmasság feltérképezésétől a családi dinamika követéséig, valamint egyfajta felügyelete a gyermek mindenkifelett álló érdekét figyelembe véve. Segítő szerepe van továbbá a gyermek vér szerinti családjához való hazagondozásában, egyúttal a befogadó család felkészülésében a gyermek elengedésére és a következő befogadott gyermek érkezésére. Mindemellett a szakmai dokumentáció szakszerű, hiteles vezetésében is segítséget nyújt.

Mindezen összetett nevelőszülői tanácsadói feladatkör természetesen olyan személyiségeket kíván, akikben a befogadó család megbízhat, akikkel egy ráhangolódó, „interaktív tanulási folyamat” élhető át – csak így nyújthatnak hatékony segítséget a befogadó család és a gyermek kapcsolatának pozitív formálásában. Munkájának eredményes betöltéséhez fontos ismernie az aktuális jogi környezeten túl a jól működő és a diszfunkcionális családok sajátos működését, esélyegyenlőségi, valamint etnikai sajátosságokat is. A kidolgozott tananyagok célja a szakmai ismeretek gazdagításán túl a segítői készségek aktivizálása, tudatos alkalmazásának támogatása is.

- **Gyermekvédelmi gyámi témájú képzésekhez kapcsolódó tananyag**

A gyermekvédelmi gyám egyik legfontosabb feladata, hogy figyelemmel kísérje és elősegítse a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, nevelését, ellenőrizze teljes körű ellátásának megvalósulását. Ellátja következetes képviselőként, segíti jogainak gyakorlását és azok intézményi érdekektől független érvényesítését. Munkájának részeként gyámoltjával személyes és rendszeres kapcsolatban áll, így véleményének megismerésével és figyelembevételével nyújt számára segítséget.

Az oktatói segéd- és hallgatói tananyagok célja a gyermekvédelmi gyámság jogintézményének, feladatkörének bemutatása, építve a vonatkozó jogszabályi háttérre, valamint munkája pedagógiai és pszichológiai sajátosságaira. Ennek keretében a kötet kiemelt figyelmet szán a gyermekvédelmi gyámok szerepére a gondozás-nevelés, a kapcsolattartás vonatkozásában, valamint a tanulás támogatása folyamatában, ezáltal a sikeres pályaszocializációban, a tehetséggondozásban. Kitér a törvényes képviselő és a vagyonkezelés sajátos feladatköreire is. Munkájának hatékonyabbá tétele érdekében részletező bemutatásra kerül a gyermek megismerésének eszközeként használt segítő beszélgetésben betöltött szerepkör, a konfliktuskezelés lehetőségei, illetve az etnikai sajátosságokra irányuló figyelem, valamint az esélyegyenlőség biztosításának módjai.

- **Vér szerinti szülők felkészítő, kompetencia-fejlesztő programjának tananyaga**

A befogadó szülőkre irányuló sokoldalú figyelmen túl a projekt egyedülálló módon tekint a nevelésbe vett gyermekek származási családjára, vér szerinti szüleire is. A nevelőszülők ugyan-

is eredendően csak abban az átmeneti időszakban nyújtanak segítséget a gyermek gondozásában-nevelésében, ameddig családja felkészültté nem válik a visszafogadására. Minden gyermekvédelmi szakember feladata mindent megtenni annak érdekében, hogy a gyermek egészséges testi-lelki fejlődését célul kitűzve hazagondozása mihamarabb megvalósulhasson. Ehhez nélkülözhetetlen, hogy a vér szerinti szülők ismeretei és készségei gazdagodjanak, és családi működésükben, valamint a gyermeknevelés terén is tudatosabbá váljanak.

A vér szerinti szülők köteibeiben mindennek támogatása érdekében áttekintésre kerül a család mint rendszer szerepe, valamint az egyén oldaláról meghatározó tényezők. A szülők megismerhetik a nevelési stílus, a családi dinamika sajátosságait, főként a származási családokban gyakori jellemzőket, melyek korábban a gyermek családból való kiemelését is indokolták tették. A nem megfelelő minta változásának elősegítéséhez összegzésre kerülnek a lelki egészséget, a biztonságos felnevelkedést segítő családi működésbeli meghatározók.

Hangsúlyt kap továbbá a konfliktuskezelés, a stresszhelyzetekkel való megküzdés eszköztára csakúgy, mint a gyermekkel való játékos kapcsolatba lépés, a megfelelő kommunikáció, az értő figyelem, a tanulás segítése, a munkamegosztás fontossága és gyakorlati lehetőségei. Az egyes tém részek feldolgozása során azok gyakorlati megvalósulásának, a kapcsolódó élethelyzetek példáinak bemutatása is a tananyagok részét képezi. Tekintettel arra, hogy a vér szerinti szülők számára is szükséges ismerni a befogadó szülők szerepét a gyermek hazagondozásában, a kötetek kitérnek ennek folyamatára, befolyásoló, segítő tényezőire, s általuk a szülő-gyermek kapcsolat formálásának lehetőségeire. A vér szerinti családok életvezetési készségeihez kapcsolódóan továbbá a pénz- és adósságkezelés meghatározói és eredményesebbé tételének lehetőségei, valamint a munkavállalás sikerét meghatározó tényezők is a kötetek részét ké-

pezik. Mindezek átgondolásával, s a kapcsolódó ismeretek és a személyes eszköztár bővülésével a gyermek visszafogadásának folyamata is eredményesebbé válhat, hiszen a család immár egy magasabb egyensúly elérésével válhat képessé otthonuk nyugalmának, az érzelmekben gazdag, kiegyensúlyozott nevelésnek biztosítására. A tananyagfejlesztő munka eredményeivel a projekt mindennek támogatásában hasznos segítséget törekszik nyújtani a vér szerinti családok számára.

A projekt eredményeinek sorában elkészült kötetek és szakmai anyagok elérhetőek a főiskola honlapján kialakított tananyag-tárházban (www.avkf.hu/kotetek). A felület lehetőséget nyújt a tartalmi bővítésre, fejlesztésre, így – a törvényi háttér változásait is tükrözve – folyamatosan beépítésre kerülnek további lényeges és hasznos témarészek, kapcsolódó szakmai anyagok és módszertani segédanyagok. A képzések résztvevői is lehetőséget kaptak a fejlesztés irányainak meghatározására egy kérdőív segítségével.

Képzések szervezése

A projekt keretében összesen 798 képzési csoportot indítottunk, tanfolyamainkon közel 19 000 szociális és gyermekvédelmi szakembernek adtunk ki igazolást a képzések elvégzéséről.

A képzések szervezése, a képzési időpontok, témák kiválasztása a területen dolgozó szakemberek igényeinek felméréseivel indult.

A képzések könnyebb elérhetősége érdekében – a szociális intézményekkel való együttműködésnek köszönhetően – a munkavégzés helyének közelében úgynevezett „kihelyezett képzéseket” szerveztünk. A helyben szervezett továbbképzések segítségével a megyeszékhelyek mellett a hátrányosabb helyzetű térségekben dolgozó szakemberek számára is lehetőséget biztosítottunk a továbbképzésekhez való hozzáféréshez.

Az I. alprojekt képzései

A projekt keretében kidolgozott továbbképzések a személyes gondoskodást végző szakemberek számára váltak elérhetővé, a vonatkozó jogszabályban meghatározott hét ellátotti területen. A családvédelem, családgondozás (CSV); gyermekjóléti alapellátás (GYA); gyermekvédelmi szakellátás (GYSZ); idősek szociális ellátása (IE); pszichiátriai és szenvedélybeteg szociális ellátása (PSZI); fogyatékosok szociális ellátása, rehabilitációja (FE); hajléktalanellátás (HE) területeken hét-hét képzési program kifejlesztése történt meg; így összesen 49 képzési program közül választhattak a résztvevő szakemberek.

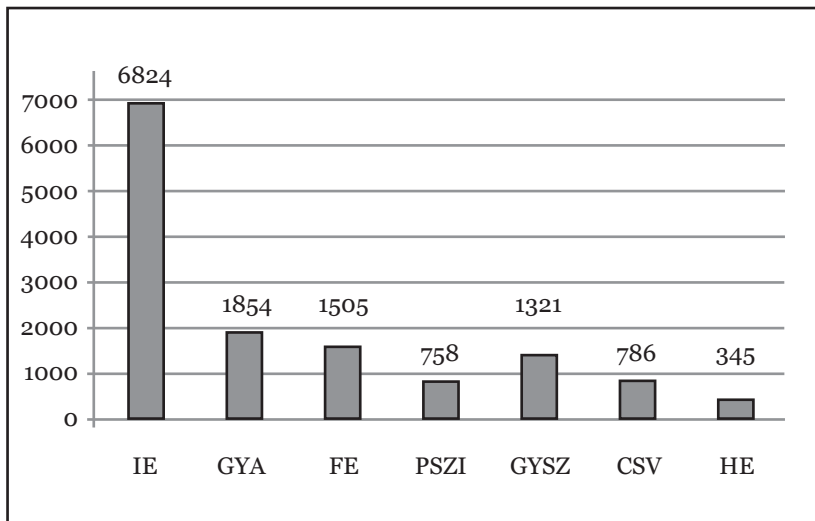
A képzési programok 40 kreditpontot érő minősített szakmai tanfolyamok formájában országos szinten voltak elérhetők. A képzések megvalósítása 560 csoportban, az ország mindhét régiójában 2013 októberétől 2014 augusztusáig zajlott. A továbbképzésre 13 521 fő jelentkezett, amiből 13 393³ fő szerzett igazolást a képzések sikeres elvégzéséről.

A zárótanulmány készítésének időpontjában további 15 csoport képzésének szervezése zajlik. Várhatóan további 375 fő végzi el a képzéseket a projekt végéig.

A képzést elvégzett személyek szakterületenkénti megoszlása a következőképpen alakult:

A legtöbben az idősellátás területéről – az összes résztvevő fele – vettek részt a projekt képzésein; közel azonos számú résztvevő érkezett a gyermekjóléti alapellátás; szakellátás és fogyatékosok szociális ellátása, rehabilitációja területekről. A családvédelmi és a pszichiátriai ellátás területéről már csak 758, 786 fő érkezett; legkevesebben a hajléktalanellátásban dolgozó szakemberek voltak.

3. ábra
Képzést elvégzett személyek
szakterületenkénti megoszlása

A képzéseinkre legnagyobb számban az alföldi területről, illetve a Közép-magyarországi régióból jelentkeztek, a dunántúli régiók és az Észak-magyarországi régió aktivitása közel azonos volt.

A jelentkezések arányát meghatározta a szociális ágazat foglalkoztatási létszáma⁴. (ld. 18.o. 1.térkép) Ennek kapcsán különösen érdekes azt megnézni, hogy a projekt miként hatott a többszörösen hátrányos helyzetű járásokban dolgozó ágazati munkatársak jelentkezésére⁵.

Fontos eredmény az is, hogy a projekt a többszörösen hátrányos helyzetű járások között (ha alacsonyabb aránnyal is), de katalizált egy képzési aktivitást⁶. Az első három legkevesbé fejlett járást elemezve azt látjuk, hogy az első alprojektben a cigándi résztvevők (15 település) száma 34 fő volt. Ez a Borsod-Abaúj-

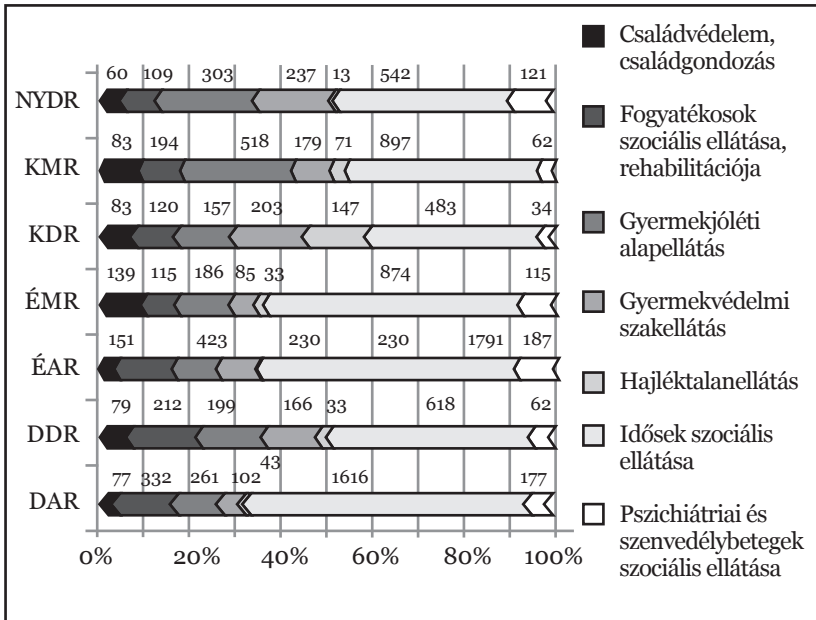
Zárókiadvány

Zemplén megyei alapsokasághoz (1604 fő) képest 2,1%. A hét települést körülölelő kunhegyesi járás (Jász-Nagykun-Szolnok) I. alprojektben résztvevőinek a száma 26 fő, amely a megyei alapsokasághoz (952 fő) képest 2,7%. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Baktalórántháza központú, 12 települést összefogó járás I. alprojektben résztvevő ágazati munkatársi létszáma 149 fő; ez a megyei alapsokaság (2545 fő) 5,6 százaléka.

Az I. alprojekt továbbképzéseiben a lemorzsolódás csekély mértékben volt jellemző. A képzést sikeresen elvégzők földrajzi és szakterületi bontását az alábbi ábrák szemléltetik (4. ábra, 6. táblázat).

4. ábra

A képzést elvégzők földrajzi és szakterületi bontása

6. táblázat
Tanúsítvánnyal rendelkezők földrajzi
és szakterületi bontása

*Ellátotti területek	Dél-Alföld	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Észak-Alföld	Összesen
Családvédelem, család gondozás	77	79	139	197	83	60	151	786
Fogyatékosok szociális ellátása, rehabilitációja	332	212	115	194	120	109	423	1505
Gyermekjóléti alapellátás	261	199	186	518	157	303	230	1854
Gyermekvédelmi szakellátás	102	166	85	179	203	237	349	1321
Hajléktalan-ellátás	43	33	33	71	147	13	5	345
Idősek szociális ellátása	1616	618	874	897	483	542	1794	6824
Pszichiátriai és szenvedélybeteg szociális ellátása	177	62	115	62	34	121	187	758
	2 608	1 369	1 547	2 118	1 227	1 385	3 139	13 393

Az I. alprojekt 49 továbbképzése közül a legkedveltebb képzés „Az esetmegbeszélés gyakorlata, technikái” című tanfolyam volt, a projekt időszak alatt az 57 képzést 1377 fő végezte el sikeresen.

A II. alprojekt képzései

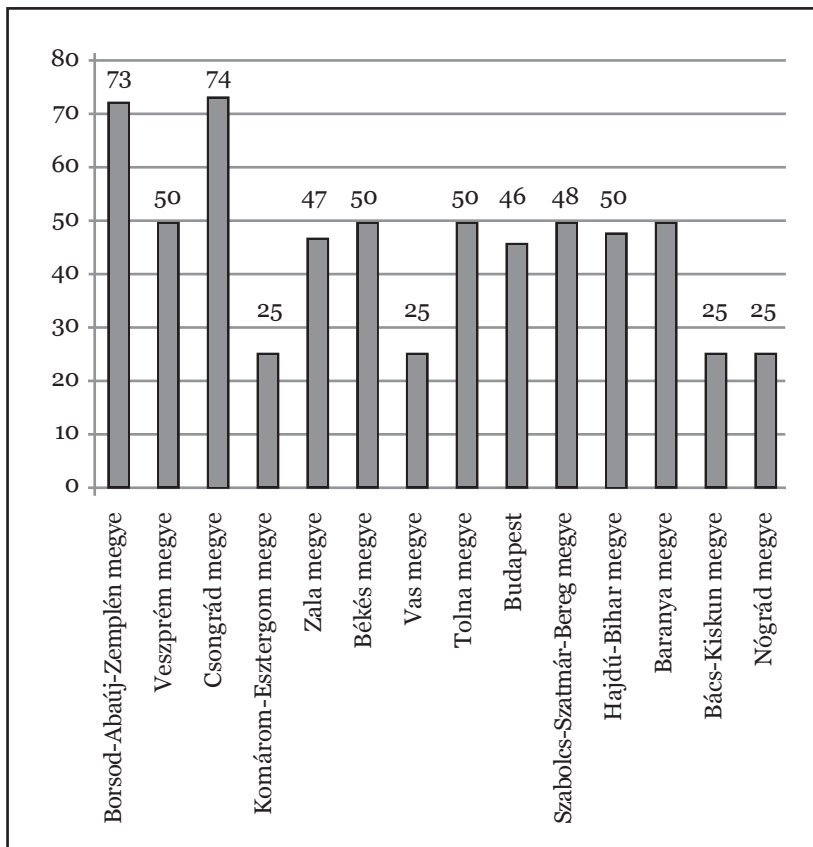
A projekt keretében 16 olyan képzési program kifejlesztése történt meg, amelyek a 7 ellátotti területen dolgozó szociális és gyermekvédelmi szakemberek számára nyújtanak lehetőséget ismereteik bővítésére. A továbbképzésen való részvételért 40 kreditpontot szerezhettek a személyes gondoskodást végzők. A szakmaközi együttműködések erősítését célzó továbbképzéseket 2014 augusztusában, országsszerte 26 csoportban, összesen 638 fő eredményes részvételével valósítottuk meg.

A képzést elvégzett személyek szakterületenkénti megoszlását vizsgálva az I. alprojekttel közel megegyező sorrendet kapunk. Az idősellátás területéről érkezett a képzést sikeresen elvégzők több mint fele (329 fő), majd ezt követi 15 (98 fő) és 12%-os (80 fő) részvételi aránnyal a gyermekjóléti alapellátás és fogyatékosok szociális ellátása, rehabilitációja ellátotti terület. Különbség a két alprojekt között, hogy míg az I. alprojekt esetében a pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátása területről érkező végzettek száma alapján az ellátotti területek közül a 6. helyen szerepelnek, itt - az IP jellegű továbbképzéseknél - közel 10%-kal 4. helyen.

A II. alprojekt keretében a végzettek földrajzi megoszlását az 5. ábra szemlélteti.

5. ábra

A II. alprojekt képzésein résztvevők létszáma megyénként

A III. alprojekt képzései

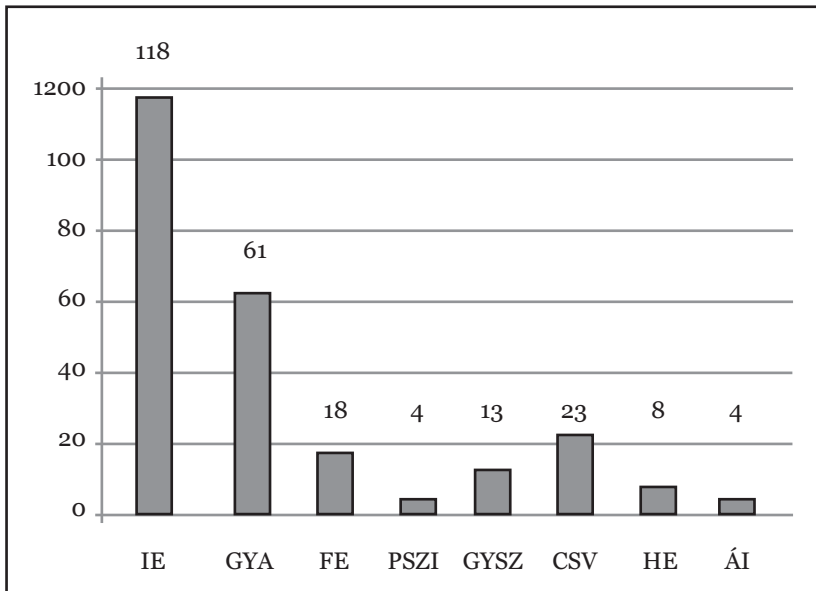
A vezetőképzés teljes időtartama 10 hónap volt, havonta egy, 30 óra időtartamú modul került lebonyolításra. A továbbképzésen való részvételért 90 kreditpont volt szerezhető, amellyel a képzési követelményeket sikeresen teljesítő résztvevők aktuális

időszakra vonatkozó továbbképzési kötelezettségüket is teljesítették. A vezetőképzés a következő helyszíneken valósult meg: Békéscsaba, Budapest (7 külön csoport), Debrecen, Győr, Miskolc, Nyíregyháza, Pécs, Szeged, Székesfehérvár, Zalaegerszeg. A képzések lebonyolítása a célcsoport jelentkezését, kiválasztását követően, 2014 februárjától kezdődött meg 16 csoportban, amelyet 249 fő végzett el sikeresen.

A képzésen részt vett személyek szakterület szerinti megoszlása ennél az alprojektnél is tükrözik az ágazati foglalkoztatottság megoszlását (6. ábra). A vezetőképzésen az intézményvezetők mellett az ágazatirányításban dolgozók is részt vehettek.

6. ábra

A vezetőképzésen részt vett személyek szakterület szerinti megoszlása

A IV. alprojekt képzései

OKJ-s nevelőszülő képzés

Az 500 órás, 9 modulból álló OKJ-s nevelőszülő képzés megvalósítása 2013 októberében indult. A képzésbe való bekapcsolódás egyik feltétele nevelőszülői hálózat által kiállított ajánlás volt. A képzés 1800 fővel indult, az egy éves képzési időszakot követően az utolsó csoportok 2014 novemberében vizsgáztak, melynek eredményeként 1785 fő szerzett nevelőszülő szakképesítést (7.ábra).

A résztvevők a képzéshez igényeik szerint választhattak (országszerte 74) helyszínt, időbeosztást és intenzitást.

Gyermekvédelmi gyámok alap- és továbbképzése

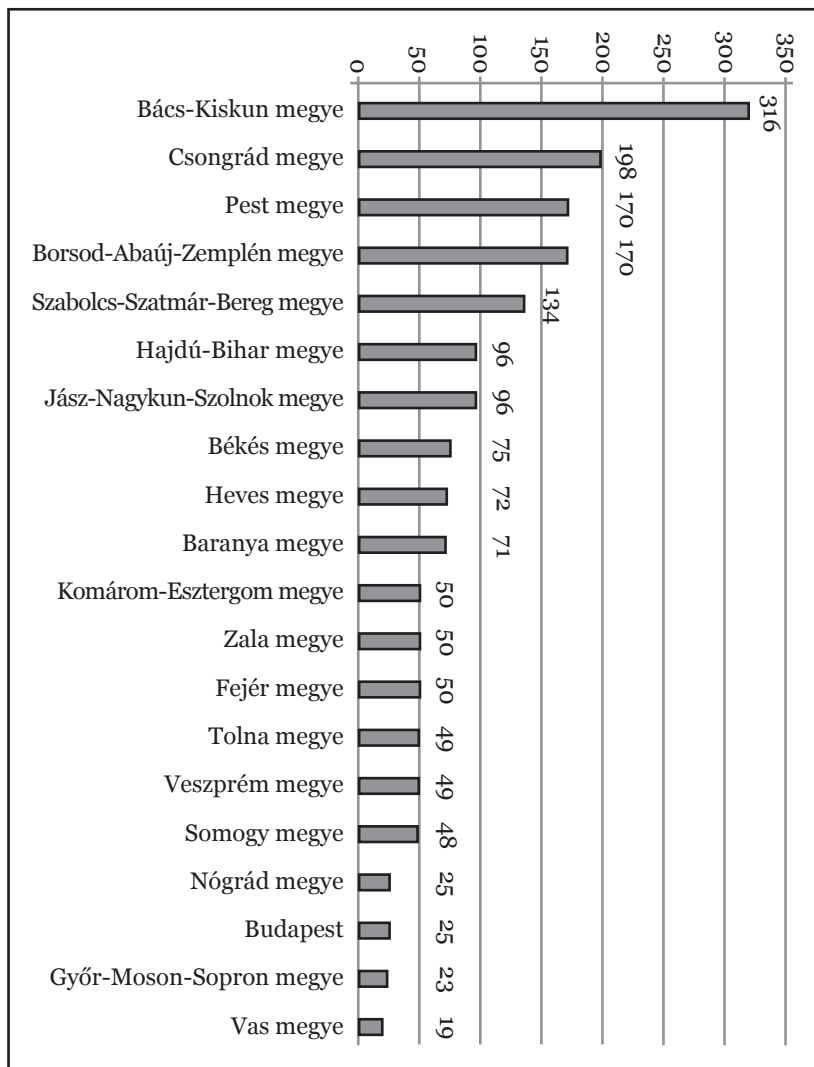
A gyermekvédelmi gyámok képzése (I-III), 3x50 órás képzési program összesen 1177 fő sikeres részvételével zajlott le. A képzésen olyan személyes gondoskodást végzők vettek részt, akik a családvédelem, családgondozás vagy gyermekvédelmi szakellátás területén dolgoztak és 2014-től gyermekvédelmi gyámi munkakörben kerültek/kerülnek foglalkoztatásra. A képzések 17 csoportban országosan zajlottak.

A gyermekvédelmi gyámok továbbképzése, 30 órás képzési program 7 csoportban, 195 fő eredményes részvételével zajlott le a Dél-alföldi, Észak-alföldi, Észak-magyarországi, valamint Közép-magyarországi régióban.

A hivatásos nevelőszülői és helyettes szülői képzések - a többszöri meghirdetés ellenére - megfelelő számú jelentkező hiányában nem indultak. Az alacsony érdeklődést a projekt tervezése óta megváltozott jogszabályi környezet okozta. A felszabaduló képzési helyeket - a túljelentkezést mutató - gyermekvédelmi gyám képzésekre csoportosítottuk át.

7. ábra

A nevelőszülő OKJ-s képzést sikeresen elvégzők száma megyénként (fő)

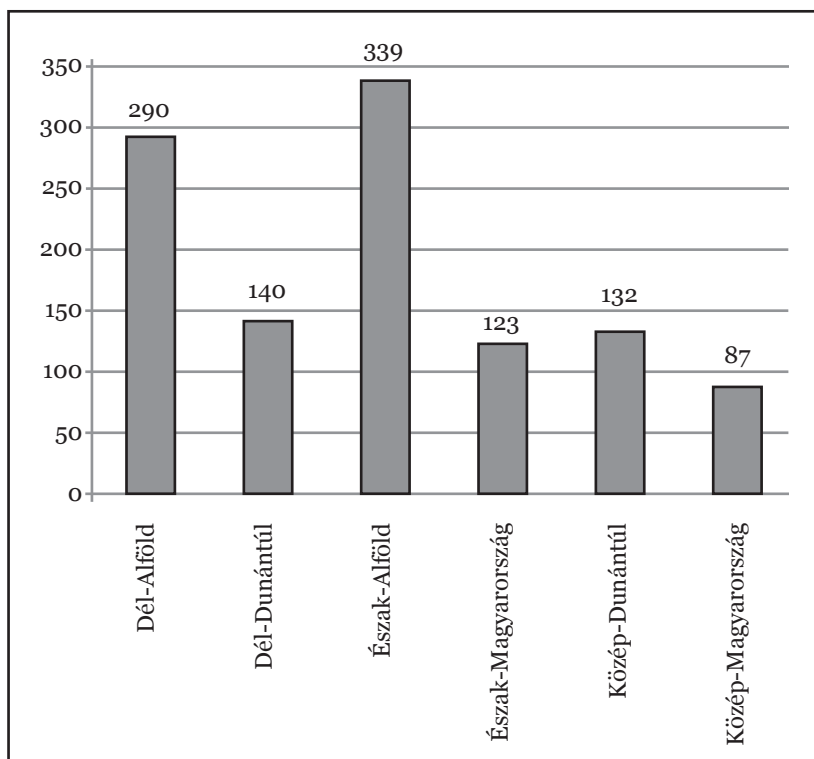

Befogadó szülők továbbképzése

A befogadó szülők továbbképzése 12 órás képzési program 50 csoportban, összesen 1 111 személy sikeres részvételével valósult meg. A továbbképzés résztvevői helyettes szülői vagy nevelőszülő hálózatnál munkavégzésre irányuló jogviszonnyal rendelkező szakemberek lehettek.

8. ábra

Befogadó szülői továbbképzésen végzettek száma régióinként

Zárókiadvány

Befogadó szülőket segítő szakemberek képzése I-IV

A befogadó szülőket segítő szakemberek 4x50 órás képzési programját 97 fő végezte el sikeresen Budapesten.

Befogadó szülőket segítő szakemberek továbbképzése

A befogadó szülőket segítő szakemberek 30 órás továbbképzését 9 csoportban 221 fő végezte el sikeresen. A csoportok a következő helyszíneken végezték a képzést: Miskolc, Debrecen, Nyíregyháza, Szeged, Budapest, Tatabánya, Pécs, Rudabánya.

Vér szerinti szülők felkészítő, kompetencia-fejlesztő programja

A vér szerinti szülők felkészítő kompetencia-fejlesztő 70 órás program 22 fő eredményes részvételével zajlott le budapesti helyszínen. A képzés résztvevői körét azok a szülők adták, akiknél a szülői felügyeleti jog szünetel, és vér szerinti gyermeke/gyermekai gyermekvédelmi szakellátásban van/vannak de ennek feloldása és a gyermek/gyermekek visszahelyezése várható családi környezetükbe.

Ágazati humán monitoring rendszer fejlesztése

A továbbképzésre kötelezettek működési nyilvántartásának problémái indokolttá tették egy funkcióiban egyszerűen bővíthető, időtálló, integrálható rendszer kialakítását, mely képes a személyes gondoskodást végzők rendszerben való „mozgásának”; továbbképzési adatainak monitorozására.

A projekt keretében megvalósult fejlesztés webes alapokra helyezte a nyilvántartást, ezáltal a mobilitás előnye mellett felsorolhatjuk az internet sajátjait, nem feledkezve meg a digitális adattárolás költséghatékonyságáról.

Az elektronikus adatbázis lehetőséget ad a továbbképzési nyilvántartást vezető Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézetnek arra, hogy az adatokat a papír alapú nyilvántartás helyett a rendszer keretében kezelje: adatokat szűrjön, adatlekérdezést folytasson.

Az új rendszerbe való bejelentkezést követően pedig a munkáltatók saját maguk rögzíthetik, módosíthatják munkavállalóik továbbképzéssel kapcsolatos adatait.

A megújult működési nyilvántartó rendszer teljes körű bevezetésére a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról szóló 8/2000. (VIII.4.) SzCSM rendelet módosítását követően kerülhet sor.

„A projekt külön hozadékaként több nevelőszülői csoport is önszerveződő tevékenységbe kezdett a gyermekvédelem megújítása érdekében: a képzés befejezése óta rendszeresen találkoznak szakmai eszmecserékre, de több helyen összefogtak a gyermekekért érdekképviseleti szinten is.”

Várható hatások

A projekt várható hatásainak rövid összefoglalása, a kiemelt program szakmai vezetőjével, Martos Andrással készített interjú keretében történt. A beszélgetés során azokra a lehetséges társadalmi, gazdasági hatásokra kívántunk fókuszálni, amelyek a projekt szempontjából lényegesek lehetnek, és a szociális és gyermekvédelmi ellátás szereplői számára adekvát információkat tartalmaznak.

Fel tudná-e sorolni a projekt legfontosabb eredményeit, várható hatásait?

- A projekt előre meghatározott célrendszeréből adódóan az elért eredmények és ezek következményei szoros összefüggésben állnak egymással, továbbá meghatározzák, megalapozzák a hosszú távú hatásokat. A legfontosabb eredményeket és azok várható hatásait a következőképpen tudom összefoglalni:
 - o A továbbképzési lehetőségek országosan elérhetővé váltak, a továbbképzésen részt vett személyek szakmai felkészültsége, a munkavégzéshez szükséges kompetenciáik erősödése, és a képzés hatására bekövetkező szemléletváltás révén egyenes út vezet a magasabb színvonalú munkavégzéshez, a kliensek igényeinek minél teljesebb kiszolgálásához.
 - o A képzések helyi igényekhez történő igazításával biztosított a hatékony, munkavégzés szempontjából releváns ismeretszerzés.
 - o A korábban nem fellelhető képzési tartalmak és a résztvevői

visszajelzések alapján átdolgozott korszerű, naprakész tananyagok megjelenésével, a folyamatosan változó, modernizálódó szakmai, társadalmi kihívásokra valós, a gyakorlatban is felhasználható választ adnak képzési programjaink.

- A tapasztalatcsere, tudásmegosztás az oktatók és a résztvevők között erősíti az együttműködést, egymástól tanulást, térségi-ágazati módszertani együttműködések, kapcsolati hálók kialakulását.
- A továbbképzések csökkentik a kiégést, a munkahelyi stresszt, csökkentik a munkahelyi fluktuációt, tudásvesztést, és hosszútávon elégedettebbekké, motiváltabbakká válnak a szakemberek.
- A szakmán belüli és szakmák közötti együttműködések kialakítása, erősítése szintén a szakterületek együttműködésén alapuló komplex szemléletmódú esetkezelést teszik lehetővé.

Milyen társadalmi, gazdasági hatásokat prognosztizál?

- A projekt keretében megvalósult a szociális képzések rendszerének modernizációja, mely közvetetten elősegíti a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentését. A megfelelően működő szociális intézményi szolgáltatási környezet elengedhetetlen előfeltétele a foglalkoztatási, munkaerő-piaci reintegrációs szolgáltatások hatékony, eredményes növekedési pályára állításához. A képzések segítségével a szociális és gyermekvédelmi intézményi szolgáltatások szakmai színvonala nőhet, a dolgozók megbecsültsége, szakmai lojalitása fokozódhat, mindez hozzájárul az ellátást igénybe vevők problémamegoldásához, ezáltal munkaerő-piaci helyzetének javulásához.

Hatással lehet-e a projekt a munkahelymegtartásra?

- A kialakított képzési struktúra lehetővé teszi, hogy a dolgozó olyan képzéseken vehessen részt, melyek szakmai előrelépést, a mindennapi tevékenységek során is jól alkalmazható szakmai tudást és a tudástartalmak hasznosulását eredményezzék.

Milyen változásokat hozhat a kifejlesztett új szemléletű, interprofesszionális továbbképzési programokon való részvétel az ellátásban dolgozók munkakörülményeire és az ellátottak elégedettségére vonatkozóan?

- Az interdiszciplináris szemlélet, az együttműködés erősítése olyan munkakörülményeket eredményez a dolgozók számára, melyben az egyre komplexebbé váló problémákkal hatékonyan vehetik fel a küzdelmet a társterületeken dolgozó kollégákkal együttműködésben. Az együtt sikeresen megoldott feladatok a munkahelyi attitűdre is hatással vannak. A szakmán belüli és szakmaközi együttműködés kiszélesítése, az ellátottak holisztikus szemléletű kezelése révén elérhetővé válhat az ellátottak elégedettségének növekedése.

Milyen társadalmi hatások várhatók az ellátásban dolgozók és ellátottak vonatkozásában?

- A jól képzett, így munkájukban is sikeres dolgozók és vezetők egyéb területekhez való viszonyulása, a szociális ágazat ösztársadalmi elfogadottsága is nagymértékben növekedhet. A szociális rendszer ellátottjai magasabb szakmai színvonalú szolgáltatások részeseivé válhatnak.

Jegyzetek

- 1 Kónig Éva: Jogi szabályozás és szervezeti keretek in: Minősített képzések – minőségi programok, NCSZSI 2003
- 2 Részlet a projekt Megvalósíthatósági tanulmányából, 127. o.
- 3 2014. december 31-ei adat.
- 4 2011-es adatok
- 5 290/2014. (XI. 26.) Kormányrendelet a kedvezményezett járások besorolásáról. Elemzésünkben azokat a járásokat néztük meg, amelyek komplex mutatója a legalacsonyabb és egyaránt beletartozik a fejlesztendő, a komplex programmal fejlesztendő és a kedvezményezett járás csoportba.
- 6 A kiemelt projektben a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szociális ágazati munkatársak 10,7, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei munkatársak 6,5, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei ágazati foglalkoztatottak 3,9 százaléka vett részt.

A 8., 13., 20., 70. és 73. oldalakon a képzések résztvevőinek véleményeiből idéztünk.

Szociális képzések rendszerének modernizációja

*„A mai napig kedves emlékként
gondolok vissza a tanfolyamon eltöltött
időszakra, a családi hangulatú képzésre.
Hálás vagyok, hogy részt vehettem!”*

24 hónap képekben

Képzések

Vezetőképzés
2014.11.14.

OKJ-s bizonyítvány
átadás,
Tarnabod 2014.10.22.

A kiégés (burnout) megelőzése konfliktuskezelési technikák alkalmazásával c. képzés Hévíz, 2014.04.22.

Az esetmegbeszélés gyakorlata, technikái c. képzés Nagybánhegyes, 2014.06.16.

A haldokló betegek ellátásának lehetősége idősok bentlakásos intézményében c. képzés Budapest, 2014.05.12.

Nevelőszülő OKJ képzés Debrecen, 2014.02.15.

Rendezvények

Nyitókonferencia Budapest, 2013.05.29.

Lakossági fórum Gyula, 2014.02.03

Információs nap Győr, 2014.03.31.

Információs nap
Szekszárd, 2013.09.04.

Információs nap
Debrecen, 2013.07.26.

Információs nap
Veszprém, 2013.09.03.

Információs nap
Szeged, 2014.04.01.

Információs nap
Salgótarján, 2013.07.11

Munka közben

Regisztráció a győri információs napon, 2014.03.31.

Projektindító meeting,
2013.2.14.

Horváth Mária,
a tatabányai regionális
iroda vezetője tart elő-
adást az információs
napon 2014.01.22.

Zárókiadvány

Képzési beszámolók
ellenőrzése

Stratégiai ülés
2014.07.28.

Pénzügyi
megbeszélés

Munkaértekezlet

Balázs Szandra pénzügyi munkatárs
számlákat rögzít

Szociális képések rendszerének modernizációja

Képzéseink országszerte zajlottak

Csapatépítő tréning
2013.05.11.

Képzésszervezési
megbeszélés
2013.10.8.

Archiválás előkészítése

Válogatás a befogadó szülő témájú kötetekből

